Влада - Радам !

Голос України

Газета Верховної Ради України №94 (844) ♦ Субота, 21 травня 1994 року ♦ Ціна договірна

Людмила КОХАНЕЦЬ, Олександр КЛИМЕНКО (фото), «Голос України»

«В УКРАЇНУ ІДІТЬ, ДІТИ, В НАШУ УКРАЇНУ...»

Ми лише вчимося іти, Тарасе. Пробач, батьку, що багато з твоїх дітей виявилося нікудишніми учнями, що Батьківщина у більшості з нас і досі не в серці, а все ще на вустах. Хтось мовчить, бо «благоденствує». Хто не благоденствує, нарікає. А патентовані патріоти, галасуючи про любов до неньки, вимагають за неї негайних нагород, наче патріотизм — це гасіння пожежі чи рятування на воді.

Ім'я Великого Кобзаря не викидали з шкільних підручників, з них просто вилучали твори, що «не пасували» до наведеного глянцю та реноме «учня великих російських революціонерів-демократів». Це принижувало не тебе, Тарасе. Це принижувало нас, твоїх нерозумних і неслухняних дітей. Принижувало націю, що породила великого Сина, а потім, співаючи до нагоди «Заповіт», вважала себе «сім'єю вольною і новою», хоч насправді такою ця сім'я не була. Ми занадто пізно почали розрізняти фальш, і докір пече наше сумління, неначе «цвяшок в серце вбитий»...

Тарас Шевченко лише повертається в Україну. З нами, нетямущими, йому було сумно лежати навіть на милих серцю Дніпрових кручах. Бо в пишних промовах до чергових Шевченківських днів він не вбачав і тіні того «цвяшка», який тепер муляє нашу розбурхану совість.

І ми вирушаємо в далеку й тернисту дорогу до України. Нашої з тобою України, Тарасе! Дай Боже, щоб зустрілися ми новими і вільними! В єдиній родині.

«ОБ'ЄДНАНІ НЕГОЦІАНТИ» ПОСТАВИЛИСЯ ДО ДУМКИ ІМПЕРАТОРА З ЦІЛКОВИТОЮ УВАГОЮ

Точка зору Наполеона і ...

Хочу поділитися з читачами однією думкою, яка бентежить мене. Наведу цитату з книги Є.Тарле «Наполеон».Ось вона:

«Тільки-но повернувшись після аустерліцької кампанії до Парижа наприкінці січня 1806 р., Наполеон зажадав звіту про стан фінансів і виявив, що знаменитий мільйонер і хижак Уврар та фінансова компанія, що стояла при ньому і діяла під фірмою «Об'єднані негоціанти», надзвичайно хитромудрими комбінаціями і тонкими, юридично спритними прийомами обплутали казну і завдали їй величезних збитків. Наполеон наказав Уврару і представникам «Об'єднаних негоціантів» з'явитися до палацу і тут оголосив їм без жодних передмов і зайвих слів, що просто наказує їм віддати все накрадене ними останнім часом. Уврар спробував було спокусити Наполеона пропозицією нових «цікавих для казни» комбінацій, що їх його величність, напевно, прийме, але його величність не приховував, що найцікавішою для казни комбінацією він вважає негайне ув'язнення Уврара та його спільників до Венсенського замку і віддання їх до кримінального суду. «Об'єднані негоціанти» поставилися до цієї думки імператора з цілковитою увагою і, добре знаючи вдачу співрозмовника, визнали його аргументацію вичерпною: вже найближчим часом вони віддали казні 87 мільйонів франків золотом, не наполягаючи при цій у прикрій для них операції на жодних уточненнях, ані бухгалтерських, ані юридичних. «Я змусив дюжину шахраїв повернути награбоване», — так повідомляв Наполеон про цей випадок в одному листі до свого брата, тоді неаполітанського, згодом іспанського короля Жозефа».

Як бачите, імператор Франції був чоловік серйозний. І обізнаний не тільки з військовою справою. Бо зміг у поданому звіті «виявити». Перечитую це місце і думаю: от якби Україні лідера такого авторитету й такої волі! Лідера, який, зрештою, не побоювався б розправи з боку мафії. Адже в нас не одна дюжина шахраїв! Ні, не вважайте мене за ретрограда, я не проти ринку, не проти чесного бізнесу. Я проти безцеремонного, зухвалого пограбування народу «надзвичайно хитромудрими комбінаціями».

Де він, цей лідер? Я кажу про диктатора у сфері економіки, який чітко вестиме продумані реформи, спиратиметься на тямущий Кабінет міністрів, постійно пояснюватиме народові свої кроки, не даватиме пограбувати народ, але й не зазіхатиме на демократичні права і свободи. Чи вимальовується такий лідер серед нинішніх кандидатів у Президенти? Дуже хочеться, щоб він був. Подумаймо разом, добряче подумаймо.

Не підписуйте мого прізвища, бо, гадаю, багато хто погодиться зі мною в тому, що Україні потрібен вольовий, цілеспрямований, соціально відповідальний лідер, спроможний згуртувати суспільство і дати, кому слід, по руках.

Підпишіть просто — Ваш Читач.

31 травня — останній день передплати «ГУ» на II півріччя! Передплатна ціна на 6 місяців — 108 тисяч крб. Індекс українського видання.— 60955, російського — 60997.

НА ПЕРШІЙ СЕСІЇ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

20 травня на ранковому пленарному засіданні Верховної Ради України відбулося попереднє обговорення змін і доповнень до Конституції (Основного Закону) України, з інформацією про які виступив народний депутат Валерій Євдокимов. Він же дав відповіді на численні запитання народних депутатів.

Проектом, що внесений ініціативною підготовчою депутатською групою, передбачається збільшити кількість заступників Голови Верховної Ради, замість постійних комісій утворювати «комітети та комісії», внести ряд інших змін.

Після короткої перерви відбулося спільне засідання депутатських груп і фракцій.

Інформація до відома

Ранкове засідання 20 травня

Напередодні спільне засідання керівників усіх фракцій ухвалило розпочати ранкове засідання з обговорення питання про утворення комітетів і комісій Верховної Ради, а також формування її Президії.

Проте, незважаючи на таку копітку дискусійну і домадчу роботу, одностайності з приводу пропозицій Валерія Євдокимова, який доповідав від імені робочої групи з підготовки основного питання, не спостерігалося. На думку багатьох депутатів, саме через те, що не виявилося статусу як парламентських комісій, так і запропонованих комітетів. Тим часом, народні депутати одержали змогу «натиснути» на головуючого з приводу допущення у склад Президії ВР керівників фракцій. Остаточне рішення щодо цього ухвалили прийняти найближчим часом, а розтлумачити статус комітетів і комісій доручили робочій групі Валерія Євдокимова.

Далі, на пропозицію Олександра Мороза, перейшли до розгляду проекту Закону «Про внесення змін і доповнень до Конституції (Основного Закону) України», який готувала робоча група підготовки нинішньої сесії.

Сергій ВЛАД.

Вечірнє засідання Верховної Ради України 19 травня не відбулося, оскільки частина депутатів не зареєструвалася. Думками з цього приводу ділиться ряд народних обранців

Інтерв'ю в кулуарах

Ігор ЮХНОВСЬКИЙ, народний депутат України від Львівської області, фракція «Центр»:

— Звичайно, конфлікт, що стався в парламенті, затримає його роботу. Але, як на мене, подібне відбувається в усіх парламентах світу. Коли утворюються різноманітні фракції, групи, блоки, розпочинається боротьба за вплив у парламенті та відповідні місця. Якщо ВР матиме керівництво, яке відображатиме тільки одну її силу, вона не буде сильною»

Щодо того, що своїм виходом із залу засідань депутати зірвали вечірнє засідання і обрання першого заступника голови ВР, можу сказати: це найпростіша форма протесту, яка має показати, що ВР нового скликання відмінна від старої ВР. І без згоди демократів їй нічого не вдасться зробити. Отож, треба шукати взаєморозуміння.

Євген МАРМАЗОВ, народний депутат України від Кіровоградської області, фракція «Комуністи України»:

— Праві і центристи застосували звичайний метод, відомий ще за минулим скликанням ВР. Тоді його використовували, коли окремим угрупованням не вдавалося провести своє рішення. Вони вперто наполягатимуть на своєму і зриватимуть роботу парламенту. Це треба припиняти. Співробітництво між парламентськими більшістю та меншістю має відбуватися на основі здорового глузду. Треба сідати за «круглий стіл», обговорювати проблему, шукати спільну думку. А демократи пропонують диктат.

Микола ГОРБАТЮК, Новоград-Волинський виборчий округ № 158, Житомирська область:

— До ситуації, що склалася сьогодні у парламенті, ставлюсь негативно. Така тяжка обстановка в країні, люди не отримують зарплати, а окремі депутати не захотіли продовжити роботу. Вважаю, що вони мали зареєструватися, а вже тоді висловлювати свою позицію щодо кандидатури на посаду першого заступника Голови Верховної Ради, якого треба обирати на альтернативній основі. Оскільки я належу до групи аграрників, то на цій посаді хотів би бачити аграрника.

Я гадаю, здоровий глузд візьме гору, мої колеги ще раз порадяться у фракціях і роботу продовжимо, знайдемо спільну мову.

Віктор БРИТ, Приазовський виборчий округ № 194, Запорізька область:

— Цієї ситуації я ще не аналізував, але мені здається, що це якась демонстрація, і, як соціаліст, запевняю, що не з боку лівих. Всі знали час збору, тож для роботи у фракціях часу було достатньо.

Як розгортатимуться події надалі, залежить від того, як поведеться президія. Гадаю, що все налагодиться і ми будемо нормально працювати.

Продиктовано в номер

Зустріч Президента з журналістами

За ініціативою Спілки журналістів України 19 травня відбулась прес-конференція Леоніда Кравчука для редакторів обласних і районних газет. У ній взяли участь представники 15 областей. У довірливій і відвертій розмові Президент України дав вичерпні відповіді на запитання журналістів, часом гострі за характером і змістом.

Леонід Кравчук підтримав пропозицію представників засобів масової інформації про встановлення 6 червня Дня преси України.

Круто падають не тільки пласти...

Вчора у Києві відбулася зустріч Президента України Л. Кравчука з шахтарями центрального району Донбасу. В зустрічі взяли участь ряд керівників відомств, генеральних директорів вугільних об'єднань, представників профспілок, страйкових комітетів.

Гірники ще раз звернули увагу Президента на вкрай скрутне становище в галузі. Несвоєчасні взаєморозрахунки із споживачами, затримки з виплатою заробітної плати, гострі соціальні проблеми. Галузь поки що не бачить перспектив свого розвитку. Наприклад, до роботи підготовано 70 очисних вибоїв, але немає за що придбати для них гірниче обладнання. І в той же час таке обладнання, виготовлене в Україні на суму 700 мільярдів карбованців, іржавіє на територіях машинобудівних підприємств. Через що й самі ці підприємства опинилися на грані закриття.

Л. Кравчук повідомив присутніх, що буде терміново підготовлено президентське розпорядження про утворення комісії, яка розбереться в ситуації, що склалася у вугільній галузі, й радикальні конкретні рішення, які будуть затверджені 1 червня Кабінетом Міністрів. Головою комісії стане Ю. Звягільський.

Встановити діагноз і виписати ліки

Триденна економічна конференція «Суспільства у перехідному періоді: досвід ринкового реформування для України», підготовлена Міжнародним центром перспективних досліджень (Київ) та журналом «Економічна політика» (Париж) за підтримки міжнародного фонду «Відродження» завершує свою роботу в українській столиці. На конференції детально обговорювався сучасний економічний стан нашої країни, можливості використання світового досвіду ринкового реформування. Своє бачення проблем висловили відомі українські економісти В.Лановий і В.Пинзеник, фахівці світового рівня Л.Бальцерович (Польща), Дж. де Меніл (Франція), Г.Явлінський (Росія). У конференції бере участь відомий американський меценат і громадський діяч Дж. Сорос.

Наріжним каменем дискусії стали питання про моделі економіки та концепції перехідного шляху до ринку. У своїй доповіді голова представництва Світового банку у Києві Д.Кауфман, зокрема, сказав, що в процесі реформування української економіки з поля зору було випущено один із «стовпів», відсутність якого стає нині дедалі очевиднішою: лібералізація ринку. «Слід зауважити, що таких «стовпів» було випущено чимало», — наголошували учасники дискусії. Всі вони прагнули того, щоб спільно встановити остаточний діагноз хвороби економіки нашої держави і негайно виписати ліки, які можуть полегшити її стан.

Телефонна розмова двох президентів

19 травня, як повідомила прес-служба Президента і Кабінету міністрів України, відбулася телефонна розмова Президента України Л.Кравчука з Президентом РФ Б.Єльциним. Мав місце відвертий обмін думками щодо прискореної реалізації україно-російських домовленостей, яких було досягнуто на зустрічі в Москві 15 квітня цього року. Узгоджено, що ці проблеми мають бути розглянуті найближчими днями на рівні керівників урядів для наступного підписання документів президентами України й Росії. Обговорено також ситуацію у Криму. Л.Кравчук виклав свою позицію щодо врегулювання кримської проблеми у рамках конституційного режиму. Він підкреслив, що Україна вдаватиметься до відповідних заходів для збереження територіальної цілісності держави.

Філатов був, є й буде...

Відхилено відставку С.Шахрая з посади віце-прем'єра РФ як таку, що має недостатні підстави. Про це повідомив на брифінгу у Москві прес-секретар російського Президента В.Костіков. Відмовившись прийняти відставку, повідомив він, усе ж Б.Єльцин висловив на адресу віце-прем'єра «декілька критичних зауважень, що стосуються ряду особистих якостей С.Шахрая».

Прес-секретар також спростував чутки про можливе звільнення С.Філатова з посади глави адміністрації Президента РФ. «Філатов був, є й буде одним з найбільш близьких співробітників Президента», — заявив В.Костіков.

Про санкції та збитки

Міністр закордонних справ України Анатолій Зленко прийняв Координатора ЄС/НБСЄ по санкціях ООН проти СРЮ посла А.Наполітано. Обговорювались питання щодо виконання Україною режиму санкцій, запроваджених Радою Безпеки ООН проти СРЮ (Сербії та Чорногорії).

Міністр підкреслив, що Україна суворо дотримується санкцій, але водночас зазнає великих збитків, і це негативно позначається на її економіці. У разі позитивних зрушень і створення передумов процесу стабілізації в колишній Югославії, заявив А.Зленко, було б доцільно розглянути можливість поетапного скасування економічних санкцій проти СРЮ. Ця пронозиція має бути ретельно обговорена і узгоджена з усіма зацікавленими членами міжнародного співтовариства з урахуванням останніх домовленостей в Женеві.

«Дунайській весні» — 25

Ще в середині 60-х років уперше придунайськими містами і селами України прокотилося це гомінке весняне свято мистецтв, що музикою, піснею й танцем об'єднало українця й болгарина, росіянина і молдована, гагауза і албанця — представників багатьох національностей, що здавна населяють цей край. Нинішній фестиваль «Придунайська весна» — ювілейний: він завітав до Ізмаїла, Болграда, Кілії, Рені, сіл Придунав'я у 25-й раз. У п'ятницю, суботу та неділю в концертних програмах виступають широковідомий оркестр народної музики з Молдови «Флуєраш», естрадний ансамбль Одеської філармонії «Мозаїка», ансамбль пісні і танцю та духовий оркестр Одеського військового округу, тріо бандуристок з Одеси «Мальви», народні артисти України Оксана Білозір та Василь Зінкевич, Людмила Сатосова і Семен Крупник, народний артист Молдови Іон Суручану. У концертних залах і на відкритих майданчиках Придунав'я їх слухають тисячі глядачів.

«Круглий стіл» політиків слов'янських держав у Харкові

У Харкові планується провести неофіційну зустріч з «круглим столом» політиків, економістів трьох слов'янських країн: України, Росії і Білорусі. Поки що важко сказати, хто конкретно братиме у ній участь. За попередніми повідомленнями, від України — Л.Кучма, В.Гриньов, від Росії начебто дали згоду на візит до Харкова Г.Явлінський, В.Лисенко, деякі інші представники партій. Від Республіки Білорусь — Шушкевич. Мета харківської зустрічі — обговорити нагальні проблеми демократії, знайти шлях до поєднання зусиль трьох держав у подоланні економічного занепаду, розвитку ринкових відносин між слов'янськими країнами.

А ти записався у мери?

На крісло мера Львова претендують 13 чоловік, серед яких головний рентгенолог ПрикВО, президент футбольного клубу «Карпати», генеральний директор приватного готелю «Богдан», а ще — четверо заступників Василя Шпіцера, яких він не так давно призначив на ці посади як глава міської адміністрації. Чи свідчить це, що нині у мера немає команди? Відповідаючи на це запитання на черговій прес-конференції, В.Шпіцер зауважив, що це свідчить лише про демократію в нашій державі, а добра воля його заступників аж ніяк не є «змовою» претендентів, які згодом могли б зняти свої кандидатури на користь нинішнього мера.

Україно-шведські консультації

Два дні в МЗС України проходили україно-шведські консультації, в яких брав участь заступник міністра закордонних справ Швеції Л.А.Нільссен. Відбулись зустрічі в Міністерстві закордонних справ, службі Президента України з міжнародних питань та адміністрації представника Президента в Києві. Обговорено широке коло питань двосторонніх відносин,шляхи активізації україно-шведського співробітництва в таких впливових міжнародних організаціях, як ООН, НБСЄ, Рада Європи та інших.

На захист почесного члена

Юні екологи славного міста Одеси, без сумніву, глибоко вникнувши в усі перипетії передвиборчої боротьби і тонкощі законодавства, на розширеному засіданні своєї ради вирішили вимагати «додержання прав законно обраного народом депутата Верховної Ради України, почесного члена Одеської асоціації юних екологів Павла Вікторовича Кудюкіна». Про що і було повідомлено Верховну Раду України. Телеграмою.

І хоча телеграму підписав цілком дорослий дядя — президент згаданої вище асоціації Єфімов, вона вселяє впевненість: за майбутнє можна не турбуватися. Росте, росте зміна. Що, звичайно, радує.

Влас.інф.

НА ПЕРШІЙ СЕСІЇ ВЕРХОВНОЇ РАДИ 18 ТРАВНЯ 1994 РОКУ

Виступ кандидата на посаду Голови Верховної Ради України Ю.К.ТИМИ

Доброго дня, шановні панове депутати!

Виступаючи зі своєю програмою, яка збігається з моєю передвиборчою програмою і програмою Української національної асамблеї зокрема, я не тішу себе якимись ілюзіями щодо мого обрання на посаду Голови Верховної Ради. Тим більше, що на думку нас, депутатів від УНА-УНСО, всі сесійні засідання Верховної Ради є заздалегідь розрежисовані.

Дозволю собі використати свій довільний виступ на перспективу, адже в стінах цього парламенту перспективи для нашої роботи поки що не видно.

Попередніми виступаючими багато було сказано про наше важке економічне і політичне становище. А також про шляхи виходу з глибокої економічної кризи. Але давайте повернемося до причин цієї кризи, згадаймо, з чого ми починали будівництво нашої країни. 1991 рік — проголошено незалежність Української держави. Відчутні загальна ейфорія і бажання нових змін, змін на краще. Але що ж сталося, що ми зараз зупинилися на маргінесі історії, займаємо упосліджене місце серед інших держав світу. Ми забули, а можливо нас попросили забути, що в світі існує конкуренція, що в світі ведеться боротьба за сфери впливу, за лідерство. Що великим державам, які керуються цим мінливим, недемократичним світом, невигідно бачити поруч себе ще якусь сильну державу, ще одного конкурента, яким могла стати Україна, враховуючи її військовий, економічний і політичний потенціал.

Світові вигідніше бачити нас без'ядерною державою з ринком збуту «снікерсів» і «дональдів», звалищем відходів хімічних і ядерних виробництв, а наших громадян дешевою робочою силою. Наших владоможців заохочують вкладати награбовані багатства в закордонні банки, і ці кошти ідуть не на розвиток української економіки, освіти, науки, в збройні сили, технології, заробітні плати, соціальні програми тощо, а примножують багатства і так багатих держав.

З другого боку, позаморальність осіб, що складають верхівку державного апарату, призводить до деморалізації дедалі ширших верств населення, що не сприяє стимуляції до покращення економічного і політичного становища. Влада в Україні здійснюється кількома групами адміністративної і господарської номенклатури, які конкурують між собою, але мають свій об'єднаний інтерес в існуванні режиму, який забезпечує їй можливість безконтрольного з боку народу, і безкарного з боку силових структур вивезення капіталу, що є основною причиною економічної деградації. Вирішення жодних економічних чи соціальних проблем не є можливим, поки режим продовжує своє існування.

Обираючи мене до Верховної Ради, мої виборці прагнули бачити в стінах цього парламенту організовану і солідарну силу, яка б усунула режим, взяла на себе відповідальність за державу, реформи і Уряд, сформувала новий державний апарат і контролювала його.

На жаль, поки що теперішня Верховна Рада не може сформувати таку солідарну силу. Так що поки що моїм виборцям прийдеться трішки почекати, поки навколо Української національної асамблеї не об'єднаються частина офіцерства, яка орієнтується на УНА, не перехоплені режимом або закордонними організаціями страйкоми та профспілки, не перекуплені організації, які ставлять своєю метою соціальний захист тих чи інших категорій населення, ті комерційні структури, які представляють національний капітал, орієнтуються на вкладення капіталу в Україні, об'єктивно зацікавлені в зрості національної економіки і протистоять режиму.

Виступаючи з цієї високої трибуни, хочу вселити в наших людей впевненість, що в країні з'являється справжній господар, який рішуче і беззастережно покладе край безгосподарності, безвідповідальності, шахрайству і грабіжництву. В Україні відновиться і утвердиться як найвищий авторитет держава, пошана до праці, хазяйновитості, активності, підприємливості. Заможна і сильна держава є запорукою добробуту громадян України, а зростання їх добробуту є запорукою заможності держави.

Потрібно утвердити в економіці дух виробництва, розумного господарювання, доброзичливого суперництва, здорової амбіційності. Наше найголовніше завдання — на руїнах і серед розладу вибудувати цілісну національну економіку, яка успішно задовольнятиме економічні інтереси України, буде динамічно розвиватися та виведе Україну на передові позиції в світі.

В сучасних умовах найбільше зло — нестримний зріст цін. Ми повинні зупинити інфляцію (не за рахунок невиплати заробітної платні) і дати людям стабільні та економічно виправдані ціни. Потрібно швидко провести грошову реформу, не в особистих чи вузько партійних інтересах, а в інтересах України. Впорядкувати державні витрати і збільшити державні доходи. Держава, як порядний господар, має жити по коштах.

Податкова система повинна стимулювати виробництво, інвестиції, економічне зростання. Державні доходи зростатимуть не за рахунок збільшення податкових ставок, а за рахунок зростання обсягів виробництва і адекватного збільшення суми доходів.

Ні в якому разі не можна ставити питання про розпуск колгоспів. Ніяка розумна людина не повалить старої хати перед тим, як побудувати нову. Зараз на селі можуть існувати різні форми власності — колгоспи, сільськогосподарські кооперативи, товариства, ферми тощо. Суть не в назві, головне — забезпечити всіх селян правом на форми використання землі. Без підтримки держави сільське господарство не зможе вижити.

Держава повинна вкладати гроші у вигляді дотацій в сільське господарство, а саме — розвиток інфраструктури села, дороги, зв'язок. Переробка продуктів, сировини має бути налагоджена якомога ближче до місця її використання. Село має стати не лише продуцентом первинної продукції, а й місцем, з якого готовий продукт буде надходити до споживача.

Щодо приватизації. За якою б системою не проводилася приватизація в сьогоднішніх умовах, її зміст буде один — черговий етап пограбування народу кількома групами чиновників з метою розміщення капіталів за кордоном, в результаті чого значна частина основних виробничих фондів опиниться в руках іноземного капіталу, що буде сприяти побудові колоніальної економіки з усіма неприємностями, що звідси випливають.

Розуміючи, що повзучу приватизацію в інтересах чиновників і директорів зупинити зараз неможливо, нашим завданням буде сприяння організованим солідарним групам, які можуть утворитися навколо страйкомів, вільних профспілок, об'єднань, громадських організацій соціального захисту, в які можуть перетворитися окремі трудові колективи, об'єднання споживачів тощо, які на сьогоднішніх умовах могли б відстоювати свій інтерес у приватизації. Першочергове право власності в Україні мають тільки громадяни Української держави.

Військово-промисловий комплекс. Єдина надія військово-промислового комплексу України — це поміркована конверсія і модернізація озброєнь. Безблокова, без'ядерна та нейтральна Україна — це смерть військово-промислового комплексу України. Відродження нації — це відродження її сили, її армії та військової промисловості.

Світ знаходиться на черговому витку модернізації озброєнь. Сучасні озброєння, що ними диспонує Україна, перспективно є застарілими. Обставини майбутніх конфліктів України висувають якісно інші вимоги до збройних сил і військово-промислового комплексу, в галузі озброєнь — це дешевизна, технологічна простота, простота експлуатації.

Проблеми військово-промислового комплексу в Україні можуть бути вирішені лише шляхом його участі в гонитві озброєнь (технологічній революції). Початком цього має стати творення науково-дослідних центрів за головними видами озброєнь.

В умовах розпаду української економіки можливо врятувати військово-промисловий комплекс лише за збереженням перспективи. Можна відбудувати лінійні заводи, натомість неможливо відбудувати науково-дослідні інститути.

За нашими даними, зараз в Дніпропетровську розпочато підготовку до випуску автомата на базі автомата Калашникова під явно застарілий набій калібром 5,45. Це є свідчення злочинно-недбалого використання державних коштів, позаяк кількість автоматів Калашникова на складах України налічує не менше ніж 400 тисяч штук, і ці кошти мусять бути спрямовані на фінансування науково-дослідних і конструкторських робіт в різних військових галузях, які цього потребують.

Щодо військового будівництва. Принцип «мінімальної достатності» — дотримання війська мінімального, достатнього для оборони та максимально можливого без перенапруження економічних можливостей краю визначає загальну чисельність Збройних Сил України мирного часу в 500 тисяч чоловік, а кошти на їх утримання — в 10 млрд.крб. (в цінах 1990 року). Це є максимально можливим без перенапруження мобілізаційних ресурсів (1 відсоток населення) та економічних можливостей (20 відсотків річного державного бюджету краю) і одночасно мінімально достатнім для оборони.

Чисельність сухопутних військ становитиме 350 тис. чоловік. В перерахунку на головні бойові з'єднання — 12 дивізій (9 нормалізованих бронетанкових, 2 повітряноштурмові, 1 гірнострілецька) та частини центрального підпорядкування. Військово-повітряні сили — 90 тис.чоловік (500 бойових та транспортних, учбових літаків). Військово-морський флот — 60 тис. (100 кораблів головних класів).

Необхідно найближчим часом створити режим сприяння Збройним Силам. Армія і Національна гвардія мусять бути одним з основних стабілізуючих чинників, разом з Верховною Радою або замість неї.

Нещодавно міністр оборони України продемонстрував у Криму, що, виявляється, українські державні діячі можуть розмовляти як мужчини, що Україна здатна займати позицію у важливих для неї питаннях і відстоювати їх. Необхідно в стислі терміни прийняти пакет постанов про забезпечення Збройних Сил, чого б це нам не коштувало. Армія повинна бути одягнута і нагодована, офіцери — високооплачувані. Війська повинні проводити час в бойовій підготовці, а не на господарських роботах.

Минула Верховна Рада ініціювала ядерне роззброєння, позбавила Україну власної стратегії і вивела державу з великої світової політики. Вважаю, що становище можна частково врятувати. Але це тема окремої розмови.

Правоохоронні органи. Сьогодні правоохоронні органи є буфером між антинародною владою і злочинним світом. Соціальний та правовий статус працівників Міністерства внутрішніх справ України не дозволяє їм повністю виконувати свої функціональні обов'язки. Матеріально-технічне забезпечення залишається на рівні 20-річної давності. Має місце штучне вимивання принципових, самобутніх та ініціативних працівників з органів Міністерства внутрішніх справ. Це призводить до моральної та професійної деградації працівників міліції, судів та прокуратури, їх фінансової та психологічної залежності від корумпованих, владних та комерційних структур.

Сьогодні не тільки народ, але і його захисники не вірять у правду і силу закону. Що слід зробити у цьому напрямку? Перш за все, реформувати органи МВС, судів та Прокуратури України. Підвищити соціальний та службовий статус усіх правоохоронних органів до рівня європейських аналогів: житло, заробітна плата, пенсії, страхування, забезпечення спецтехнікою тощо. Необхідно сприяти створенню незалежної профспілки працівників МВС для захисту їх професійної та людської гідності від сваволя номенклатурно-мафіозного начальства.

Правоохоронні органи здатні навести порядок на вулиці, якщо порядок буде наведено в правоохоронних органах. Це буде здійснено шляхом:

а) виділення відсотку конфіскованих цінностей, вирваних з рук злочинців, тим співробітникам правоохоронних органів, які брали участь в справі, а також на потреби Міністерства внутрішніх справ;

б) посилення контролю і непримиренності щодо корупції і порушень законів в органах.

Пеніцетарна система. На сьогодні ситуація в місцях ув'язнення продукує рецидиви. Потрібно кардинально поліпшити умови утримання тих, хто перебуває під слідством. Адже до суду ці люди не можуть вважатися винними. Треба переглянути судові справи, хоч на перший погляд це здається неможливим, і звільнити всіх несправедливо або незаконно ув'язнених. Потрібно у найближчий термін розробити і прийняти закон про масштабну амністію на зразок російського закону. Якщо я не помиляюся, в Росії в місцях позбавлення волі перебувало 280 тисяч чоловік. Україна в кілька разів за чисельністю населення менша за Росію, але у нас перебуває 180 тисяч чоловік в місцях позбавлення волі. І ця кількість зростає.

Ми дожили і до політичних переслідувань в Україні. В Лук'янівській в'язниці знаходиться краща частина української молоді — члени Української національної асамблеї, які скніють у тюрмі, дякуючи попередній Верховній Раді, яка прийняла доповнення до і так ганебної 187 статті Кримінального кодексу, що суперечить діючій Конституції, нормам міжнародного права, зокрема Гельсінкським угодам про права людини. Ми повинні проявити здоровий глузд і відмінити 187 статтю Кримінального кодексу.

Екологія. Потрібно законодавчо ввести в дію економічний механізм за принципом «забруднювач платить». Фінансові надходження від оплати збитків за забруднення спрямувати на відтворення екологічної рівноваги, для чого слід сформовувати спеціалізований державний фонд або банк. Крім виплачення штрафних санкцій, притягувати до кримінальної відповідальності усіх забруднювачів навколишнього середовища, наполягати на відшкодуванні Росією збитків за наслідки Чорнобильської катастрофи, оскільки вона в односторонньому порядку проголосила себе правонаступницею колишнього СРСР і зараз змагає до повного відновлення старого статус-кво.

Запровадити жорсткий екологічний і митний контроль за діяльністю торгово-посередницьких фірм, малих підприємств, спільних підприємств тощо. Жоден грам промислових відходів не повинен бути ввезений на територію України.

В зовнішній політиці ми повинні керуватися нашими національними інтересами, повинні позбутися комплексу менш-вартості, яким так страждає наша дипломатія, і активно провадити зовнішню політику всюди, де перетинаються інтереси України.

Пошук альянсів, активна дипломатія в Балтії, на Кавказі та в Середній Азії, державна підтримка української діаспори в Росії, Казахстані, інших країнах колишніх Союзу і соцтабору. Забезпечення, якщо не альянсу, то нейтралітету Білорусії, втягнення Дону та Кубані в орбіту української політики, підтримка тих організацій, видань і політичних сил в Росії, які об'єктивно можуть йти в руслі української політики.

Ну тепер, які я бачу першочергові завдання Верховної Ради України. Зараз, у зв'язку з виборами Президента і з виборами до місцевих органів влади, відбудеться тотальна реорганізація всіх структур влади: місцевої та центральної. Така тотальна реформа здатна добити

будь-яку державу, тим більше таку ослаблену, як Україна. В зв'язку з цим наш парламент повинен бути стабілізуючим чинником. Тим більше, що реорганізація не зачепила Верховної Ради. Хоча недавні вибори до парламенту засвідчили помітну зневіру людей до законодавчої влади, тим не менше ми маємо можливість вселити людям надію на краще життя.

Якщо до цього часу пануючою тенденцією в економіці був вивіз капіталу, то зараз — стрімка приватизація основних фондів, яка здійснюватиметься в інтересах кількох чиновників та транснаціональних корпорацій. Для прикладу, підготовлений Міністерством енергетики і електрифікації України проект Указу Президента про реорганізацію електроенергетичної галузі для роботи в ринкових умовах, з якого випливає, що основні фонди галузі, оцінити які можна як мінімум в кількасот мільярдів доларів, опиняться у власності кількох чиновників Міністерства енергетики і електрифікації, Міністерства фінансів, апарату Президента і такої собі Панам Хейз енд Бартлет Україна ЛТД, яка, до речі, і розробила цей проект приватизації, за який одержала з Міністерства енергетики і електрифікації порядка двох мільйонів доларів.

Завдання Верховної Ради — протидіяти подібним зазіханням і намагатися захистити інтереси трудящих мас в приватизації. Страждають не тільки інтереси трудящих, а й економіка в цілому.

Верхівка державного апарату за останні роки довела свою неспроможність ефективно керувати народним господарством. Є підстави вважати, що в разі зміни юридичного статусу майна, яким вони розпоряджалися, ефективність їхнього керівництва не поліпшиться. Крім того, національні корпорації зацікавлені не в довготривалих економічних програмах, а у вивозі за безцінь сировини і одержанні максимальних прибутків в мінімальний термін.

На сьогоднішній день особливо небезпечними стали процеси сепарації регіонів, які здійснюються в інтересах місцевих мафіозних угруповань. Подібні процеси, які в деяких регіонах колишнього Радянського Союзу привели до війни, ініціювалися і конституювалися минулою Верховною Радою України.

Кримська Республіка була створена рішенням Верховної Ради України, і тепер ми стоїмо перед реальною перспективою виникнення регіонального військового конфлікту вже цього літа. Верховна Рада на сьогоднішній день є єдиним органом, який на період фактичного безвладдя своїми активними діями здатен запобігти цьому конфлікту шляхом ліквідації сепаратизму як явища. В Україні повинні бути одна Верховна Рада і один Президент.

Все, що відбувається в Криму, Закарпатті, Донбасі, відбувається в інтересах мафіозних груп, які прагнуть позбутися контролю з боку Києва і отримати можливість безкарної наживи, використовуючи надумані проблеми російсько- та іншомовного населення.

Ще немало списів буде зламано навколо співвідношення інституту Президентства і Верховної Ради, об'єму і співвідношення їх повноважень, але що б ми там не говорили, Верховна Рада України в найближчий рік буде основною несучою конструкцією Української держави.

Дякую за увагу!

Крим відновив стару Конституцію, але...

20 травня сесія кримського парламенту, незважаючи на застереження деяких депутатів, прийняла Закон Республіки Крим «Про відновлення конституційних основ державності Республіки Крим», тобто майже повністю відновила Конституцію Республіки Крим від 6 травня 1992 року. У статті 9 цієї Конституції говориться: «Крим є складовою частиною України і будує свої взаємовідносини з нею на основі договорів і угод».

Перед голосуванням Надір Бекіров, депутат Верховної Ради Криму, зробив заяву: «Депутатська фракція Курултаю кримськотатарського народу, не бажаючи розділяти відповідальність за сумнівні політичні дії, у повному складі не братиме участі в голосуванні з цього питання». Обидва депутати від Компартії Криму проголосували проти.

Тут прийшов Мєшков і сказав...

На сесії Верховної Ради Криму

Ще до сформування порядку денного слово на прохання президента Республіки Крим Юрія Мєшкова було надано в.о. міністра внутрішніх справ Криму Валерію Кузнецову. Він повідомив, що в ніч з 18 на 19 травня в Сімферополі приземлився літак з першим заступником міністра внутрішніх справ України Валентином Недригайлом і спецназівцями на борту, «грядет прямой военный переворот». Було оголошено Указ Президента України Л. Кравчука від 18 травня ц.р. «Про Головне управління МВС України в Криму». Після короткого обговорення депутати затвердили В. Кузнецова на посаді міністра, повністю проігнорувавши Указ Президента України.

Було також прийнято рішення насамперед затвердити інших силових міністрів — голову Служби безпеки Криму і міністра юстиції. Сесія постановила внести до порядку денного питання «Про відновлення Конституції Республіки Крим від 6 травня 1992 року», «Про проходження строкової військової служби громадянами Республіки Крим», «Про громадянство Республіки Крим», «Про призупинення дії Указу Президента України від 31 березня 1994 року «Про постійне представництво Президента України в Республіці Крим», «Про статус міста Севастополя». Після прийняття ряду законодавчих актів депутати мають прийняти звернення до Державної Думи, Федеральних Зборів РФ і Верховної Ради України про змінення статусу Республіки Крим.

Після цього слово попросив керівник Служби Президента України у справах територій Василь Руденко. Він зачитав звернення Президента України до ВР Криму.

Далі в обговоренні питання «Про відновлення Конституції Республіки Крим від 6 травня 1992 року» з доповіддю виступив голова комісії по державному будівництву, законності і правопорядку ВР Криму Сергій Нікулін. Але тут у президії сесії з'явився Юрій Мєшков і взяв слово. Він поінформував депутатів, що запізнився на засідання, оскільки проводив консультації (з ким — не сказав), підкресливши: «У цей тяжкий для нашої республіки час необхідно привернути увагу світового співтовариства до того, що відбувається, — до провокації нинішнього керівництва Києва». Депутат Борис Кизилов сказав: «Очевидно, у Президента є додаткова інформація. Я, як депутат, також маю право на цю інформацію» і запропонував провести закрите засідання.

На закритому засіданні сесії були присутні лише депутати. Не допустили не тільки журналістів, а й працівників апарату ВР Криму. Як вдалося з'ясувати, на цьому засіданні Мєшков повідомив, що на аеродром Бельбек у Севастополі прибули 350 спецназівців із Києва (що, до речі, не відповідає дійсності).

Вже на відкритому засіданні депутати затвердили Володимира Лепехова на посаді голови Служби безпеки Криму і Любов Єлісеєву-Бору на посаді міністра юстиції Криму, не взявши до уваги Укази Президента України з цього приводу.

Олександр ПІЛАТ.

Почерк той самий — підривний

Прес-служба Міністерства оборони розповсюдила заяву, в якій сказано, що 19 травня світову громадськість знову ввели в оману. У черговий раз ІТАР-ТАРС, посилаючись на «джерело, близьке до штабу Чорноморського флоту», подав дезинформацію про те, що нібито протягом останньої доби на територію Криму прибули 1000 спецназівців Збройних Сил України. Це саме «джерело» повідомило про концентрацію 300 українських військовослужбовців у районі Севастополя.

Прес-служба військового відомства заявляє, що це повідомлення є провокаційною брехнею, мета якої очевидна: до краю загострити і без того напружену політичну ситуацію на півострові, спровокувати черговий антиукраїнський сплеск.

Очевидно, що за цими потугами стоять сили, які звикли до дешевих популістських трюків часів тоталітаризму і використовують їх, аби очорнити нашу державу в очах світової громадськості, посіяти недовіру між народами.

СБУ — проти УНА—УНСО

Хмельницьке обласне управління Служби безпеки України арештувало кількох членів регіональної організації УНА—УНСО і за результатами перших слідчих дій провело прес-конференцію для журналістів. З повідомлень начальника управління генерал-майора Олексія Денищика робилися висновки, що окремі функціонери УНА—УНСО виношували плани 15 травня захопити владу, зокрема будинок Верховної Ради. Щоб там втриматись, готувалася заява до світової громадськості, що у разі штурму будинку регулярними військами, національною гвардією унсовці підірвуть усі атомні електростанції України, поставивши на межу виживання всю планету. Багато ще чого повідомили працівники управління журналістам: про наміри розстрілювати без слідства нинішніх керівників України, про концтабори, до яких збиралися садити комуністів, інородців... Докази? Молоді члени УНСО почали красти зброю, замовили у Шепетівці кілька радіокерованих мін. Решта — плани... Наш кореспондент Костянтин ПАРИШКУРА попросив народного депутата, члена проводу УНА—УНСО Юрія ТИМУ прокоментувати повідомлення Хмельницького обласного управління СБУ. Ось що він відповів:

— Це — нонсенс! Навіщо нашій організації, яка бере участь у виборах до Верховної Ради, таким чином захоплювати владу? Так можна звинуватити будь-яку іншу організацію, яка бере участь у передвиборчій кампанії до Верховної Ради, місцевих органів самоврядування. Всієї інформації поки що не маю, але у наших планах нічого подібного не було. Як ви встигли помітити, навіть серед нечисленних пікетуючих перед будинком Верховної Ради представників УНА—УНСО немає. І якщо подібна інформація про нас пішла від СБУ, то я можу розцінити її лише як політичну провокацію, що там (в СБУ) залишаються працювати люди, які були на службі антинародного режиму. СБУ за час її існування припустилася стільких помилок, що доцільно порушити питання про те, чи може вона існувати у нинішньому вигляді надалі. Реформувати її неможливо. Отже, постало питання про створення принципово нової організації.

Пам'ятаймо і про себе

Демократичне об'єднання «Україна» розповсюдило заяву з нагоди Дня скорботи і пам'яті депортованих народів, у якій засуджується сталінсько-комуністична наруга над народами Криму і міститься вимога якнайскоріше відновити історичну справедливість. Водночас демоб'єднання «Україна» нагадує про страшні репресії і щодо народу України, із західних областей якої було виселено близько двох мільйонів українців. Мільйони українців були розсіяні просторами імперії, загинули у вигнанні. Але і по сьогодні багато наших співвітчизників, які хочуть повернутися на Батьківщину, не мають для цього можливості. Демоб'єднання «Україна» вимагає від уряду допомогти повернутися додому тим з них, які не з власної волі залишили Україну.

Військо

Анатолій БЕНЬ, Олександр КЛИМЕНКО (фото), «Голос України»

В рукопашний ходили, лоби натрудили...

Отже, як ми уже повідомляли, міністр оборони В. Радецький, відвідавши військові підрозділи, залишився не зовсім задоволений їхньою підготовкою. Водії — механіки танків і БМП, командири відділень і взводів чесно зізнаються, що через відсутність пального водінням бойових машин займалися мало, рідко стріляли й снайпери — не дістає набоїв. Снайпер рядовий Карнаух, родом з Вінниччини, з яким, зокрема, довелося розмовляти просто в окопі, з жалем каже, що за рік служби йому в таких наближених до бою умовах доводиться стріляти вперше (що, до речі, не завадило солдатові заробити подяку міністра).

Стараються й інші. Довелося бачити фізичну вичку підрозділу глибинної розвідки: солдати вміло володіють прийомами рукопашного бою, розбивають руками цеглини, б'ють об свої лоби порожні пляшки. Ефект справляє, та лише цим сучасного противника не здолати.

Громіздкі й малоефективні наші радіостанції. (Американські солдати, нагадав присутнім на навчанні журналістам В. Радецький, мають індивідуальні приймачі, їхні командири — передавачі і таким чином можуть ефективно командувати підлеглими в бою). В гірських умовах українським воїнам у багатьох випадках доводиться послуговуватися ще дідівськими методами, інтуїцією, адже в екстремальних ситуаціях бою вони здатні визначати лише кілька параметрів, (ціль, відстань до неї...), а все інше (поправка на місцевість, метеоумови, тощо) — спеціальні пристрої, автоматика, котрих у нас немає.

Бідна держава — бідна й армія. І що вже тут казати про індивідуальні переговорні пристрої для кожного солдата, якщо військові частини сьогодні не можуть розрахуватися за споживання електроенергії, води, газу. Тут, на Закарпатті, траплялися випадки, коли організації і підприємства просто відключали військові частини від споживання цих життєво необхідних продуктів. Щоправда, Представник Президента в області пан Країло у присутності міністра, з яким вони одразу знайшли спільну мову, запевнив, що ці питання з військовими залагоджено й місцева влада допомагає війську чим тільки може. Ось нещодавно виділила дивізії 500 мільйонів карбованців, подарувала телевізори тощо.

Яка ж перспектива централізованого забезпечення потреб війська, сьогодні не готовий сказати ніхто. Міністр оборони відбувся словами Наполеона: для того, щоб у держави була сильна армія, їй потрібні три речі: по-перше — мати кошти, по-друге — кошти, по-третє — кошти.

Сьогодні наші Збройні Сили не мають достатніх можливостей навіть для вивчення і хоча б службового вживання державної мови.

Йдеться тут не так про показний патріотизм, як про ефективне управління військами, особливо в бойовій обстановці.

Те, що довелося почути в ефірі під час ротних тактичних навчань, схоже на мало кому зрозумілий мовний «вінегрет». (Міністр в'їдливо зазначив, що їхня мова скидається на білоруську). Солдати й сержанти, як у побуті, так і на полі бою, спілкуються тією мовою, якою розмовляли вдома, переважно, російською й українською. Разом з тим більшість офіцерів, незважаючи на особистий приклад міністра оборони, на службі спілкується російською. Не всі, звичайно. Не приховую, був дуже подивований добрим знанням державної мови командира дивізії генерал-майора Вячеслава Заболотного та комбата майора Орендарчука. Але трагедія не в тому, хто якою мовою спілкується в побуті, а в тому, як порозумітися на полі бою. Той же майор Орендарчук, відмінний офіцер, удостоєний, до речі, після цих навчань позачергового звання, більше міркував не над тим, яку команду подати в ефір, а над тим, як це зробити українською. Він в гіршому становищі його підлеглі. Наша військова термінологія приживається у війську з надзвичайними потугами.

Та й як може бути інакше, коли військовослужбовці не мають ні відповідних словників, ні підручників? В. Радецький вважає, що вже наступного навчального періоду до програм командирської підготовки прапорщиків й офіцерів треба ввести й вивчення української мови, особливо військово-технічних термінів. Без цього управління військами під загрозою.

За інспекцією сухопутних військ ця ж процедура чекає і на стражів нашого неба, у яких, на думку керівника військового відомства, особливо багато проблем. В. Радецький вважає, що іспит мають скласти всі — від рядового до міністра. Сам він, схоже, іспит зі стратегії (як військової, так і політичної) уже складає. Видно по всьому, що до чергової «ротації» нашого уряду міністр прийде з новою програмою розбудови українського війська до 2010 року. А от кому її виконувати — поживемо — побачимо.

Закарпатська область.

«СВЯТА СВЯТИХ — ТАРАСОВА ГОРА...»

Тут, на канівському узвишші, біля могили Великого Кобзаря, звідки, здається, видно всю Україну, зринули в пам'яті щемні рядки Максима Гаптара, поета, котрий бачив не зором, а серцем: «Свята святих — Тарасова гора У величі за еверести вища, Як слово правди незборимо віще, Як торжество вселюдського добра...» Про феномен національної святині, куди веде «цілий світ доріг», про її сучасне і прийдешнє — розмова з директором Шевченківського національного заповідника у Каневі Ігорем ЛІХОВИМ.

— Пане Ігорю, ваш колектив готується відзначити ювілейну дату в історії меморіального музею Тараса Шевченка...

— Так, у червні цього року виповниться 55 літ відтоді, як гостинно відчинив двері Кобзарів дім. У вересні 1929 року Раднарком УРСР запропонував видатному українському митцеві Василеві Кричевському розробити проект музею Т. Г. Шевченка коло могили поета. Визнаючи неперсічний талант архітектора, більшовицькі власті на деякий час навіть «забули» те, що 1918 року Василь Григорович відтворив ненависний їм тризуб у Великому і Малому гербах УНР. 11 квітня 1934 року на Тарасовій горі заклали підмурівок музею, а 18 червня 1939 року він прийняв перших відвідувачів. Це була остання праця, здійснена Кричевським у архітектурі, його гордість і його біль. Не все задумане Майстром, на жаль, удалося здійснити. Наприклад, плани майолікової оздоби фасаду, покриття даху черепицею, розпис інтер'єру. І все ж білокам'яна споруда біля могили духовного батька нації — це щось більше, ніж просто музей.

— Мільйони людей відвідали меморіал Великого Кобзаря, і кожен з них виніс відчуття дивовижної гармонії Тарасової гори, могили, пам'ятника поетові з музеєм...

— Я назвав би це особливим силовим полем усипальниці Шевченка, національної святині для українців усього світу, і могутнього таланту творця меморіалу — Василя Кричевського.

— Ось уже друге сторіччя всенародна любов до Тараса Шевченка веде до українського Єрусалима — Канева, до могили Кобзаря, мов на духовну прощу, нові й нові покоління. Проте останнім часом — хоч як гірко про це говорити, але й мовчати не можна — для декого Чернеча (Тарасова) гора стала місцем політичних сутичок і самоутвердження. Гіркий спомин лишився від 22 травня 1991 року, коли біля могили схрестилися, немов шаблюки, червоні і синьо-жовті прапори, а люди, охоплені ненавистю одне до одного, забули, де вони. І таке лиходійство, схоже, готувалося політичними і церковними силами заздалегідь.

Хранителі усипальниці Кобзаря з великим обуренням і гнівом ставляться до політичних спекуляцій на Тарасовій горі. Ми, як тільки можемо, боронимо від них святиню. Але не все в наших силах. Особливо коли не знаходять спільної мови служителі церкви, які й тут заходять у міжконфесійні чвари.

— Як не згадати сьогодні покійного святійшого Патріарха України Мстислава... Коли його, слабого і немічного, відтиснули від могили червонющої, дебелі «культслужителі», він під'їхав на своїй інвалідній колясці до старого хреста, що стоїть осторонь могили поета, і тихо, щиро, з ясними сльозами на очах молився до Господа Бога і до великомученика Тараса... А потім приклався устами до руки сивоголового кобзаря Олекси Чуприни, який розтривожив душу Патріарха своїм співом.

— Аби хоч на йоту піднялися деякі священнослужителі та цивільні провідники нації до духовної величі тієї людини, Тарасова гора більш ніколи не почула б неправедного слова...

— Мені особливо болить, коли 22 травня, в день поховання праху Тараса Шевченка в Україні, на його могилі — не біля підніжжя, а на самому шпилі — влаштовують трибуну з мікрофонами, на яку піднімаються, немов більшовики на Мавзолей свого вождя, президент, урядовці, народні депутати, навіть поети... Гримлять через підсилювачі гучні промови, співи — здригається Тарасова гора. Невже ніхто з них не збагне, що стояти на домовині, на серці Кобзаря і говорити про любов до нього — велике святотатство?!

— Про це ми вже говорили не раз, і в нас єдина думка: могила навіть такої видатної особистості, як Шевченко, — не місце для помпезних дійств, бо насамперед він був просто людина, християнин. На нинішні роковини перенесення праху поета в Україну хочемо запросити кобзарів зі Стрітівки, гурт «Гомін» Леопольда Ященка і відродити добру традицію вшанування Тараса, започатковану Миколою Лисенком та його сподвижниками: тихою піснею і словом, молитвою і думою кобзаря...

— Дай Боже, щоб ваші задуми здійснилися і на Тарасовій горі більше не було суєти, а лише творення.

— Сподіватимемося. Бо і в таких складних умовах нам удається робити немало у справі збереження святині, примноження музейної колекції, розширення виставкових площ, поповнення збірки малярськими творами талановитих художників України і зарубіжжя, у тому числі і шедеврами, колись вивезеними. А ще — повернення доброго імені діячів української культури: мистецької родини Василя Кричевського, династії меценатів Симиренків, Михайла Максимовича, Володимира Наумента, Симона Петлюри, братів Варавв. Уперше з часу надання статусу заповідності Тарасовій горі у 1925 році територія заповідника розширено з 18 до 50 гектарів. А, звільнившись від ідеологічного тиску, ми відразу відчули непідробний інтерес до Шевченка та зацікавленість у співпраці з боку зарубіжних туристичних організацій, мистецьких і наукових кіл.

— Знаю, цей рік особливо багатий для Канева на вагомі історичні дати, і у вас буде багато гостей...

— Так, у червні виповниться 850 років Успенському соборові, у вересні — 190 років з дня народження великого друга Шевченка — Михайла Максимовича, садиба котрого була на лівому березі Дніпра, навпроти Тарасової гори. Заповідник просить владу передати йому 10—15 гектарів Михайлової гори, інакше будь-яка згадка про родове гніздо Максимовичів, їхні могили щезнуть безслідно. Особливо тривожить нас доля козацької столиці Трахтемирова, реставрація собору, котрий як історична пам'ятка належить до заповідника, а як культова споруда підпорядкований Московському (!) патріархатові. Боїмося, щоб давньоруський собор не перетворився раптом на такий собі сучасний суздальський храмик, адже реставратори збираються відновлювати фрески, хоч які вони були, ніхто того не знає.

— Дивна річ: у Каневі, в одному з найдавніших храмів України, в якому відспівували великого сина українського народу, владарює Московський патріархат...

— А готель «Тарасова гора» неподалік од Шевченківського меморіалу орендує Норильський металургійний комбінат. Ресторан «Тополя», котрий теж у межах заповідника, ще донедавна орендував колгосп «Росія»... Ми звернулися до міськвиконкому з пропозицією передати ці об'єкти заповідникові, адже найчисленнішим нашим відвідувачам — школярам, студентам — немає де пообідати, зупинитися на деньдва, щоб не поспіхом, а вдумливо оглянути музей, посидіти біля Тарасової могили, послухати думи кобзарів. Власне, біля меморіалу, як колись при монастирях, має бути і помешкання, і хай хоч невибагливий обід для прочан. Ресторан з гучними весіллями і готель з нічним баром несумісні з святою могилою пророка нації. Може, це врешті-решт зрозуміють можновладці. Але все ще у заповідних Тарасових борах господарюють організації, далекі від Шевченка і культури взагалі.

— Ви приголомшили мене, пане Ігорю, цими гіркими фактами. Мала рацію літня жінка, котра стрілася мені на Тарасовій горі під час чергових торжеств з галасливими учасниками художньої самодіяльності, підігрітих, певно, не солодкою водою: «Не було бідному Тарасові спочинку ні на цьому світі, ні на тому не дають спочити...» Коли ж він буде?

— Тоді, коли осягнемо дивовижний світ його генія — генія високого духу, віри, моралі. Коли прийдемо до нього, як до храму: з чистою душею і помислами, палкою любов'ю до України. Бо це ж він, Тарас, заповів любити її так, як любив сам — більше за самого Бога...

Розмову вела Лідія ТИТАРЕНКО.

Михайло ВАСИЛАШКО, Голос України

Чи була в попа донька?

Освіта

Пишу я не для тернопільських політиків і політиканів від тамтешньої журналістської братії. Їм раджу зайнятися іншим чтивом. А от рядовому читачеві хочу нагадати одну прадавню історію. Розгнівався наймит на попа й вирішив йому добряче насолити. От одного разу виходить той наймит на базар і на весь ярмарок як закричить:

— А в нашого попа дочка гуляща! І мерщій сховався у натовп. Цю витівку запримітив дяк. Приходить до попа та й розказує, що сталося.

— Та в мене нема доньки, в мене син.

— Я це знаю, батюшко, але ви спробуйте тепер сказати це всім людям, що були на ярмарку.

За таким сценарієм відбуваються політичні ігрища й на Тернопільщині. Ось один з промовистих фактів. (Уважно стежте за датами). 16 березня ц.р. львівська газета «За вільну Україну» опублікувала на першій сторінці інформацію «Догана за християнську мораль». Ось її текст: «Президентський представник на Тернопільщині Борис Косенко виніс догану начальнику обласного управління освіти Михайлу Миколенку за дозвіл проводити у школах факультативні заняття з основ християнської моралі. Михайла Миколенка звинувачують також у тому, що за його сприянням у загальноосвітніх школах вивчають географію України, а не СНД». Інформація розрахована на високий авторитет місцевих церковних громад у політичному житті області. І комусь дуже закортіло одразу ж підставити ніжку новопризначеному представнику Президента. Бо насправді оті рядки є чистісінькою фальшивкою.

Тільки через два дні після виходу газети, 18 березня, представник Президента Борис Косенко підписав розпорядження № 99, в якому оголосив догани начальникові управління освіти Михайлові Миколенку та його першому заступникові Володимирові Василіву «за допущені недоліки в роботі з керівництва управлінням освіти». Не за якісь там факультативи, а саме за керівництво апаратом управління. І якщо вже бути до кінця відвертим, то й не з волі Бориса Косенка з'явилося це стягнення.

Ще 27 січня, коли Косенкові і не снилася нинішня посада, на колегії при представникові Президента обговорювали листа міністра освіти П.Таланчука від 10 грудня 1993 року, де вказувалося на незадовільну роботу облуправління освіти. Для докладної перевірки адміністрація утворила власну комісію за участю представників міністерства.

На десяти густих аркушах члени комісії з конкретними фактами доводили нездатність Миколенка керувати управлінням і зажадали його усунення. Ось деякі з цих фактів. «Аналіз роботи колегій за 1993 рік показав, що на їх засіданнях не розглядалися актуальні питання нормативно-правового забезпечення установ освіти, підвищення кваліфікації і педагогічної майстерності вчителів, про роботу методичних служб взагалі. Питання викладання та якості знань учнів з базових предметів, роботи профтехучилищ жодного разу не розглядалися на засіданнях колегій...» «Некомпетентність у чинному законодавстві, суб'єктивізм начальника управління освіти створили довготривалу конфліктну ситуацію у Збаразькому ПТУ № 25, ПТУ № 1 м.Тернополя, Кременецькому педагогічному коледжі». На декількох аркушах йшлося і про те, що Миколенко брав на роботу в управління людей, далеких від питань, якими вони мали займатися. Зате щедро відряджав за океан «для вивчення досвіду роботи». Вивчаючи стиль керівництва пана Миколенка, комісія провела анкетування серед директорів двадцяти трьох ПТУ. 52 відсотки оцінили Василіва як такого, що не може керувати профтехосвітою, 10 відсотків визнали Миколенка як некомпетентного й безініціативного керівника. І лише 17 та відповідно 21,5 відсотка не могли дати чіткої оцінки ні тому, ні тому.

Отримавши матеріали перевірки, виконувач обов'язків представника Президента Богдан Андрушків зажадав від Миколенка та Василіва дати адміністрації відповідні пояснення. Але освітянське панство знехтувало вимоги адміністрації, як і документи з Міністерства освіти. Якщо навіть не врахувати «проколів» з вивезенням дітей-сиріт до США, про що вже писала наша газета, то й «місцевих» фактів було доволі для усунення з посад названих панів.

І все ж таки Борис Косенко обох залишив на посадах, щоб не сказали, що він, мовляв, вимітає демократів. Але й цей благородний жест, що може потім обійтися суверенній Україні тисячами неуків, нічого не навчив тих, хто тільки й уміє кричати «Геть» і «Ганьба».

Щоб остаточно прояснити ситуацію, розповімо про «Основи християнської моралі». Так-от, Борис Косенко одразу ж по приходу до адміністрації зустрівся з керівниками всіх церковних течій і попрохав владик душ дійти примирення всіх конфесій, злагоди. Там йшлося і про вивчення основ християнства. Косенко саме й наполягав, що за часів нинішньої деградації моралі церква може багато допомогти у вихованні молоді. І владики пообіцяли підготувати відповідні вчительські кадри й навчальні програми.

Вірячи в журналістську порядність, хотілося б сподіватися, що газета «За вільну Україну» назве автора фальшивки, котрий, з'ясується, — неодмінно тернополець. Про це свідчить випереджувальна оперативність.

Тернопіль.

Микола НЕЧИПОРЕНКО, «Голос України»

ЛАЗАРЕНКІВСЬКІ НОВОСІЛЛЯ,

або Сила зерна, яке проростає

Сільських дядьків, якщо вони переймаються власною долею, хитрощами не залестити, дурничкою не спокусити — обманути важко. Порожніми обіцянками, як не силкуйся, на свій бік не перехилиш — і не сумнівайся, що зерно від полови відсіють. То якщо, засидівшись допізна, проголосували люди, щоб головою колгоспу у них став зовсім молодий хлопець, котрий і року ще не відпрацював після інституту, це неабищо. Двадцятип'ятилітньому ввірити кермо господарства — на таке у селах зважувалися, погодьтеся, не часто.

На Дніпропетровщині, може, то був один-єдиний випадок, коли настільки юного агронома визнали спроможним упоратися з колгоспом. І не помилилися люди. Оскільки після дійсно зажили заможніше від багатьох сусідів. Тепер, коли з тих пір минуло півтора десятка літ, можна сміливо твердити, що насправді то були вибори ватажка і на негадане майбутнє. І не тільки для окремо взятого колгоспу.

Пригадую свою першу зустріч з Павлом Лазаренком, наймолодшим у другій половині сімдесятих років на Дніпропетровщині головою міцного й передового колгоспу.

Господарство Лазаренка якраз межувало з колгоспом- невдахою, отож я й завітав до нього з посвідченням кореспондента республіканської газети, аби поговорити про перспективи почину. Йшлося про те, що передові господарства брали тоді відстаючих «на буксир». Діло давнє, однак пам'ятаю, що Павло Іванович без особливого ентузіазму сприйняв ідею. Натомість він трохи раптово і ніби недоречно заговорив про іншого знаменитого голову колгоспу, голову-старійшину Івана Кісенка. Про те, як той господарює, ладить з людьми, що надбав, збудував і будує і т.д. А підсумував тоді свій монолог Лазаренко так: допомагати відстаючим треба, але, по-перше, не працюючи за них, а по-друге, все залежить від голови-господаря — якщо він є, то буде лад, якщо ж немає — пуття не жди. Що отак заявив, це точно, бо я, признаюся, ще був подумав, що надто вже заносить він роль ватажка-керівника — чи не на себе натякає, на те, який він бідовий хазяїн? Подальша бесіда змусила, втім, відкинути будь-які підозри в наявності гоноровитої думки цієї людини про себе — радше склалося враження, що молодий Лазаренко загалом або стурбований, або й невдоволений тодішнім станом села та хлібороба в селі, але не хоче до кінця ділитися потаємними думами й болями.

Одне слово, щось більше, значиміше, важливіше і, може, правдивіше залишилося не висловленим тоді Лазаренком. І якщо про багатьох інших і голів колгоспів, і директорів заводів області, яких знав, склав певне уявлення, то Лазаренко ще довго зоставався наче нерозгаданим, загадковим, але таким, що наділений власними переконаннями, не позиченими з газет і тодішніх загальноприйнятих догм, а добутими глибше — від землі і людей, які на цій землі живуть і трудяться.

Два ж із лишком роки тому довелося рясно почути навдивовиж різних суджень про Павла Лазаренка. Одні називали його везунчиком-щасливчиком, обранцем прихильної долі, інші — хитрим, із тих, що свого ніколи не упустять. Треті у ньому бачили знамення довгожданого приходу нових, молодих сил, позбавлених «комплексів». Четверті запевняли, наче Лазаренко просто рветься до влади, і чогось іншого тут, мовляв, не треба шукати й вигадувати.

А все тому, що Павло Іванович, після колгоспу попрацювавши в районній та обласній ланках агропрому, врешті-решт очоливши обласне управління сільського господарства, неждано-негадано був призначений представником Президента України на Дніпропетровщині. Вибір Леоніда Кравчука воістину вразив багатьох в області. Думаю, уже тому, що досі тут звикли до неписаної традиції, коли на першу особу міг претендувати виключно дипломований металург чи машинобудівник. А Лазаренко — землероб з діда- прадіда. Його батько — на всю округу знаменитий садівник. То чи впорається агроном з настільки індустріально-промисловою областю? А дехто й з іншого боку його приміряв, бо ще свіжим був образливий ярлик, котрий прилип до області — «батьківщина застою». Повірте: люди щиро обурювалися, бо живе тут працьовитий і талановитий народ, ображати й принижувати який — несправедливо.

Та я про те, що чув не лише заздрісні відгуки про Лазаренка. Або тих, котрих дивувало піднесення Павла Івановича. Хай, мовляв, і керівник обласного рангу, хай і народний депутат, але ж ще й сорока років від роду не має, а це теж було незвичним. У такому віці навряд чи хтось опинявся на найвищій сходинці. Та були в області й ті, котрі розуміли, що насправді цій людині закономірно випадала неймовірно тяжка ноша. Що треба володіти одержимою селянською вірою й наполегливістю, аби відроджувати все, на що здатні рідна земля й рідний народ — а цього й вимагали нові обставини. Треба бути готовим до труднощів, «стихійних лих» та «посух», аби вистояти супроти тих випробувань, які ще далеко не всі могли ми й передбачати. То хіба це везіння чи й уміння схопити жар-птицю у жменю, якщо кожен прожитий Лазаренком день — то наче нещадна й немислима борня за існування? То переживання, коли не страждання, то на кожному кроці глухі кути й сильця-пастки, з котрих доводиться виплутуватися та виборсуватися часом з останніх сил. Ні, все це — призначення долі, котре треба сповнити до кінця.

Нині схоже, що посада представника Президента, проіснувавши неповні три роки, зникне. Та одне ясно: роль людей, які дійсно в перехідний період економічних, соціальних і політичних потрясінь перебрали на свої плечі таку відповідальність, котрої давно у нас ніхто не мав, буде ще осмислюватися. Не думаю, що вони не знали, на що йдуть. Лазаренко, принаймні, знав. Для нього ясно було, що встановлення незалежної держави, ринкових відносин, розмаїття форм власності і т.д., і т.п. без ускладнень не обійдеться. Інша річ — що хто міг уявити, по суті, руйнацію, яка спіткає Україну, точніше, її масштаби, а також знедолення, зубожіння народу? То про Лазаренка у цьому зв'язку можна сказати одне: він робив і робить усе, що може, і навіть більше, аби якомога менше потерпали люди.Це, ясна річ, моє власне тлумачення, коли говорю, що ми сьогодні пожинаємо гіркі плоди спроби перехитрити історію й діалектику, вчинену після жовтня 1917-го. Якщо Лазаренко розуміє нинішню ситуацію зовсім чи дещо інакше, це не має аніякого значення. Як би там, зрештою, не було, а в одному з інтерв'ю після першого року перебування при владі Павло Іванович заявив, що «проблеми нагромаджувалися роками, прорвало ж сьогодні, і тепер нашому поколінню випало розгрібати, розчищати завали, творені чиїмось нестримним честолюбством, чиєюсь безвідповідальністю, а то й відвертою дурістю». Отож стократ важливіше, що очолювана Лазаренком обласна держадміністрація змогла міцно тримати в своїх руках штурвал, хоча штормило і штормить тут, може, ще сильніше, ніж у багатьох інших регіонах України. Коли ж у вас враження, наче навпаки, наче якраз на Дніпропетровщині і спокійніше, ніж будь-де по сусідству, то це також ознака, що в області не випущено перебіг подій з-під контролю. А зараз область важко, але вперто долає бурхливі засмоктуючі водовороти-вири економічної кризи.

Парадокс полягає в тому, що Дніпропетровщина, наділена величезними природними багатствами, працювала досі на весь колишній Союз. Її відносне благополуччя залежало від того, наскільки споживацьки Союз висмоктував область. Це правда. Як і те що тепер Дніпропетровщина перетворилася на руїну — багатющу руїну, залишену разом з її людьми напризволяще. В цих ледве не трагічних обставинах могла і може порятувати не ностальгія за вчорашнім, а нова психологія, пов'язана з відчуттям усіма разом і кожним зокрема справжнім господарем і своєї землі, і своєї долі. Що й збагнув Павло Лазаренко, оскільки в тому ж уже згаданому інтерв'ю заявив про свій висновок: «Допомоги чекати немає звідки, з ілюзіями пора розпрощатися раз і назавжди, а далі розраховувати виключно на самих себе, на власні сили».

Офіційно стверджується, що обласна адміністрація визначила для себе дев'ять провідних напрямків роботи. Насправді, гадаю, їх значно більше, якщо брати до уваги всі програми, над вирішенням яких тут працюють. Та нам зараз одначе всього не переповісти, бо мова йде про настільки різноманітні речі, що вони й не відразу стають очевидними. Ось дивіться, що виходить, коли неупереджено придивитися до процесів в області: можна пристати до зауваг критиків, наче жаданих реформ та перетворень в економіці катма, та там, де за ці перетворення беруться не на словах, а на ділі, відразу переконуються, що для їх здійснення тут не поспіхом підготовлено благодатний грунт.

Таки правда, що промисловці у містах у свій час насторожено зустріли Лазаренка на чолі виконавчої влади області. Сьогодні ж директори великих підприємств, керівники будівельної індустрії, рудників і шахт повірили Павлу Івановичу. З другого боку, прихильно відгукуються про Лазаренка і новоявлені підприємці-бізнесмени, що Дніпропетровщині повезло на представника Президента. Це мені говорили, наче змовившись, і генеральний директор конверсійного дніпровського машинобудівного заводу Віктор Бояр, і «крутий капіталіст» Віктор Симонов.

Навіч простежується політика щодо фермерства, роздержавлення та приватизації — просто події не форсуються, а створюються умови.

Коли ж говорити про оті конкретні напрямки діяльності очолюваної Павлом Івановичем адміністрації, то хронологічно першою стала програма будівництва багатьох великих і малих об'єктів соціально-господарського призначення. Один за одним стали до ладу потужні холодильники у Дніпропетровську і Кривому Розі, Павлоградський м'ясокомбінат з птахопереробним комплексом, цех дитячого харчування на молочному комбінаті «Придніпровський», водовід через Дніпро в обласному центрі, нові потужності Губинського цукрового заводу, Голубівський селекційно-гібридний центр, чималий комплекс на пролетарському підземному сховищі природного газу...

Давайте покладемо руку на серце: бурхливо забудовуватися у наш кризовий час, коли дороженеча всього непомірна, а коштів катма — це вже свідчення неабиякого вміння області не коритися труднощам і знаходити матеріальні й фінансові ресурси. Якщо не про більше йдеться, оскільки мудрий народ давно каже: коли люди будуються — думають про майбутнє, вірять у прийдешнє. У даному разі політика ще глибша, ніж підмічена спостережливим народом. Пригадайте, що Дніпропетровщина й раніше славилася новобудовами — зводилися металургійні та залізорудні велети. Доменних і мартенівських печей, конверторів, рудників і шахт, гірничо-збагачувальних комбінатів набудували немало. А ось до соціальних об'єктів руки не доходили. Їх зачинали також, та незабаром кидали. Всі перелічені та неперелічені, але завершені останнім часом об'єкти — то довгобуди, розпочаті колись із помпою та вихваляннями-обіцянками, а потім завмерлі на роки.

«Лазаренківські новосілля» — то і повернення народові боргів з учорашнього, то й обнадійливе оновлення, котре знаменує завтрашню розбудову держави.

А «реанімація» шести десятків з гаком «неперспективних» сіл у Синельниківському районі? Вчора спорожнілі й поруйновані села на мальовничій нашій землі, мабуть, віщували погибель, якщо не опам'ятаємося. І треба бачити їх сьогодні з десятками новозведених обійсть, шляхами і вулицями, лікарнями, дитсадками, школами і крамницями. Коли торік сюди з усіх куточків області завітали гості на свято відродження своєї землі, спостерігав за Павлом Івановичем — ні, не героєм він почувався на цьому святі, а людиною, гордою від того, що вдалося здійснити справжнє диво для одвічних хліборобів. Для того, аби не зникав їхній рід. І ще на тому святі стало ясно: відродиться село — відродиться Україна. І що так розуміє свій обов'язок один з представників її вищої виконавської влади — дніпропетровський представник Президента.

Розмовляючи саме про будівельний розмах в області, мої колеги-газетярі якось запитали Павла Івановича: чи не задля того все це, щоб піднести і власний авторитет, і авторитет влади, яку очолює? І почули теж пряму відповідь:

— А хіба це кепсько? Хіба той кращий ватажок, котрий нічого не вартий у очах земляків? І хіба та влада сильна, якій нічим здобути визнання?

Ніскільки не хочу принижувати й гудити тих, хто очолював область до нього. Та тоді головне було, щоб тебе поплескали по плечу там, «нагорі». Для цього й видавлювали максимум з області. Павло ж Іванович принципово інша особистість: господар на власній землі. Для якого над усе — благополуччя тутешніх людей. Та соціальна справедливість, якої вони гідні і яку спроможні самі собі забезпечити власною працею.

Не посміхайтеся іронічно, киваючи на мало не катастрофічне становище, полониками котрого ми стали. Уявіть краще себе на місці глави місцевої виконавчої влади, яка сама одна змагається з масовими зупинками підприємств, справжнісінькою гарячкою економіки — може, тоді збагнете, що дійсно треба озиратися не на «верхи», а на свій народ, котрий чекає від тебе, по суті, порятунку.

Учора знаменита Дніпропетровщина, повторюю, й поготів у важкій скруті. Бо тут потужний військово-промисловий комплекс, потреба у продукції якого просто відпала. Тут залізорудні та металургійні гіганти, які раніше тисячі тонн металопрокату валом відсилали на численні новобудови п'ятирічок, а вони також зникли. І є зараз підстави говорити про конверсійні програми та програми структурної перебудови економіки, аби вже нині випускалися украй необхідні для народу товари, тролейбуси і зернозбиральні комбайни, а завтра, може, й автомобілі та літаки.

Але наша розповідь про голову-господаря області, тому поговоримо ось про що: сьогодні багато хто обіцяє покласти край кризовим явищам геть у всіх сферах життя. А сміливих це робити знаходиться мало.

— Тільки взявшись за якесь діло практично, починаєш розуміти, що не все втрачено, — каже Павло Лазаренко.

Мої земляки мають усі підстави ці слова Павла Івановича пов'язати передусім із зусиллями обласної держадміністрації, спрямованими на соціальний захист населення. Йдеться не лише про захист найбільш уразливих верств, тих же пенсіонерів, котрим тут допомагають перш за все. Загалом — для всіх без винятку — на пом'якшення теперішніх цінових випробувань область витрачає понад вісімдесят відсотків свого бюджету. А шість із кожного десятка розпоряджень представника Президента так чи інакше стосуються матеріального захисту земляків.

Але і це ще не все. Рідко хто знає інше: Дніпропетровщина саме тепер, уперше за багато літ, спромогається самотужки сповна забезпечити себе усіма основними продуктами харчування. Не буду вигукувати, що це, як на нинішні часи — фантастично. Ніякої фантастики немає, а з'явився справжній господар — і тільки. Кажемо: буде господар на землі чи заводі — буде лад. А не дуже віримо, що вони з'являться. Певен: на Дніпропетровщині визріває готовність багатьох ставати господарями у власній оселі. До цього схиляє політика, котру сповідує глава тутешньої виконавчої влади.

Чув, гадаю, читач, і про домагання Павла Лазаренка справедливо формувати бюджет області — не забирати надміру того, що заробляють люди. Тлумачиться так, наче на себе перетягає він благенький національний доход, відриває від інших. Але ж на чуже Павло Іванович зовсім не зазіхає — Дніпропетровщина має мізерію з того, що насправді вносить до республіканської скарбниці.

Не випадкова ініціатива Павла Лазаренка надати області особливого економічного статусу у складі Донецько-Придніпровського регіону. Її, як відомо, узаконив своїм Указом Президент України. О, скільки вже вихлюпнулося звинувачень на адресу глави держадміністрації! Забаглося, мовляв, сепаратизму, територіальної самостійності, звідси, подейкують, рукою подати до відокремлення. З другого боку, експеримент «мовчки» гальмують у міністерствах, загалом у Кабінеті міністрів. Кроять задуми й пропозиції області на свій лад, як заманеться, але так, щоб вийшов пшик.

— Тим часом повноваження, яких прагнемо, — пояснює Павло Іванович, — вичерпуються більш широкими правами щодо володіння державним майном та щодо користування плодами своєї праці, а також можливостями самостійно займатися зовнішньоекономічною діяльністю — без заснування свого «уряду». Головне інше: поєднання зусиль найпотужніших у країні областей для кращого й вигіднішого господарювання, що неодмінно створить механізм, який сприятиме майбутньому розвою в неминучих ринкових умовах.

Від себе осмілюся докинути: прагнення області погрожує доламати нарешті командно-адміністративну систему відтак і всю чиновницьку піраміду. А по-друге, це дзвінок й іншим регіонам: на дотаціях жити досить, час на себе розраховувати, на свою підприємливість. Тому й спротив з обох боків.

Держава твориться у кожному селі і кожному місті, у кожній області. Конкретно, а не взагалі. На Дніпропетровщині досі уміють зберігати віру народу у свій роботящий геній і свій єдино правильний вибір після здобуття незалежності.

Павло Лазаренко з тих, чия праця й ідеї зміцнюють молоду державу.

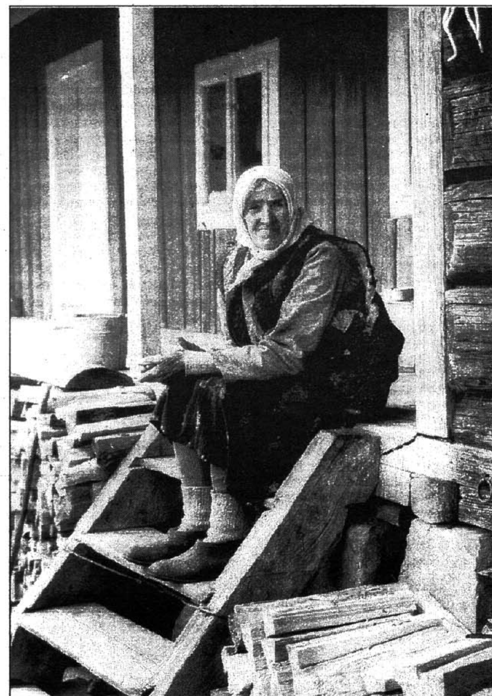
Вдале це порівняння чи ні, мені байдуже, але в моєму розумінні нинішній стан дніпропетровського глави держадміністрації тотожний стану пророслого зерна, котре рветься до рідним колосом до синього неба в жовтогарячому полі.

На знімку: Павло Іванович ЛАЗАРЕНКО.

Фото А.БАСА.

Дніпропетровськ.

Людмила **МИКИТЮК**, «Голос України»

Гори завжди виховували вільний дух

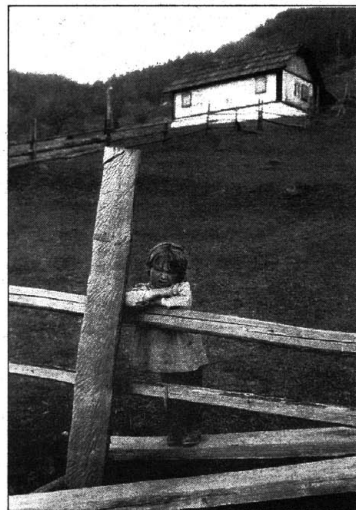

Навіть якщо ваша цьоця живе у Занзібарі, кращого місця на землі, ніж Карпати, нема. Спитайте у вашої цьоці. Своє занзібарське процвітання вона готувала тут — шляхетна комерційна жилка завжди пульсувала в цих краях. Задовго до нових часів ходили легенди про гуцульських майстрів, які заробляли тисячі (старими) на сувенірах. Тут навіть не в кожному селі був колгосп. І це так дивувало, як сьогодні вже не дивує в суєті сует і ферма із занзібарськими кенгуру. «Газда!» — скільки незнищенної дрібнобуржуазної психології вміли вкласти в це слово... Гори завжди виховували вільний дух.

Якщо ви все життя готували на газовій плиті й ніколи — на дровах, якщо все життя їздили на автобусах і ніколи — на конях, якщо ви досі дискутуєте з комуністами й не зустрічали людей, у яких ринкова модель економіки, як то кажуть, у крові, якщо ви все життя прожили на 12-му поверсі й ніколи не гостювали в оселі, від якої до сусідньої хати година ходу, — очевидно, ви збилися з природного ритму життя. І вам треба в Карпати. Бо коли держава нарешті розгорне в цих краях солідну мережу туристичного бізнесу, буде вже пізно.

Симпатичні тутешні містечка мають такий вигляд, ніби ви потрапили в Європу. Тут як зверталися до вас «пане, пані» п'ятдесят років тому, так і звертаються нині. Власне, центр Європи, як відомо, справді в Карпатах...

Фото Андрія **КОТЛЯРЧУКА**.

Людмила МИКИТЮК, «Голос України»

Сталкер

Якщо Магомет не йде до гори, гора йде до Магомета. Якщо ми не йдемо в світ, то світ починає вивчати нас на нашій території. Це щастя, що гори ходять до інфантильних Магометів! А приводять їх сталкери.

Роль сталкера в нашій розповіді виконує відомий американський диригент, який уже кілька років працює в Австралії, — 34-річний Теодор Кучар. У 20 років Теодор був концертмейстером групи альтів знаменитого Клівлендського оркестру, в 22 диригував у Хельсінкі оркестром радіо та камерним оркестром. Професор, учень Бернстайна. Художній керівник одного з найбільших в Австралії фестивалів камерної музики — віддушини для меломанів і знаменитостей усього світу. Етнічний українець. Мати Ганна Придаткевич — американська піаністка, дід Роман Придаткевич писав музику й диригував у Львові.

З державним заслуженим академічним симфонічним оркестром України для корпорації «Аш Ен Аш інтенешенел» Кучар записав «пробного Лятошинського». «Аш Ен Аш інтенешенел» тому має найбільшу в світі кількість компакт-дисків, товсті каталоги, збірники рецензій і, нарешті, процвітає, що чисте мистецтво (а для «Аш Ен Аш інтенешенел» часто це невідоме мистецтво — нові колективи або молоді імена) перевіряє доларом. За кордоном це нікого не дивує. Спробуймо звикати й ми.

Невідомий Лятошинський мав неабиякий успіх і в експертів, і в публіки. І корпорація замовила державному симфонічному оркестрові України всі п'ять симфоній Лятошинського, увертюри «Гражина» й на чотири українські пісні, камерні твори.

Щойно оркестр, Теодор Кучар і Олег Криса записали для «Аш Ен Аш інтенешенел» концерти Моцарта й Шостаковича.

На Заході компакт-диск — це візитка. Виконавця, колективу, диригента, композитора, країни... Завдяки цьому проекту українська академічна композиторська культура отримала гарну можливість познайомити з собою світ.

Коли перший запис Лятошинського прозвучав на австралійському радіо, посипалися дзвінки: що це за композитор, чому ми його раніше не чули?

Мабуть, тому, що гори до Магометів приходять із деяким запізненням. А Мінкульт, як повноправний представник Магомета в державних структурах, здається, мучать комплекси: чи радіти, що закордонна гора рушила до Магомета, чи виглядати гори ще вищої, а чи обходитися на власній території власними силами?

Якщо Лятошинський «завоює» західний ринок, у цьому струмені можна буде говорити про «пробного Ревуцького», «пробного Станковича» та інших.

Богдан БЕРЕКЕТА, «Голос України»

У КРАЇНІ ІКОН І ДОБРИХ ЗВИЧАЇВ

Ігор Стравинський на Волині

Ігор Стравинський називав Устилуг — волинське містечко на березі Західного Бугу — райським куточком для творчості. А його син Федір писав про себе, що «народився в країні ікон». Такими залишилися в нього дитячі враження від волинської іконописної школи.

Устилузькі околиці справді вражають. Особливо навесні і влітку, коли під час повені мальовниче озеро Вільхе зливається із Західним Бугом і Лугою. Очей не відвести! Всю оту красу добре видно з крутого берега, де Ігор Стравинський після одруження вибудував власний дім, що зберігся до наших днів. Цей будинок, який чимсь нагадує швейцарське шале, сам композитор і його друзі називали «Старою фермою». Біля оселі з видом на річку заклали великий сад, який вважався найкращим у повіті. З 1907 до 1914 року родина Стравинських жила влітку в Устилузі.

За словами завідуючої відділом Волинського обласного краєзнавчого музею, кандидата історичних наук Олени Огнєвої, яка вже багато років цікавиться творчістю композитора, Ігор Стравинський в Устилузі працював над шістнадцятьма музичними творами. Саме тут, в Україні, композитор створив свої найкращі твори — балети «Жар-птиця», «Петрушка», «Весна священна», записував і вивчав багатий фольклор поліського краю. І. Стравинський якось сам зізнався, що в його «Петрушці» з цотіпними сценами знайшли відображення враження від почутого й побаченого на українському ярмарку.

Взагалі, період перебування композитора в Устилузі — мало досліджений і вивчений. У мемуарній літературі радянського часу містечко Устилуг, як правило, згадується кількома словами, найчастіше — як «маєток дружини». Мабуть, невигідно було афішувати, що геніальний російський композитор жив і творив на Україні, в якомусь там провінційному Устилузі. А насправді це надзвичайно цікава сторінка з біографії Стравинського. Хто знає, може, без устилузького періоду і не було б того Ігоря Стравинського, якого сьогодні знає весь світ? Але це — тема іншої розмови.

Чи пам'ятають композитора в Устилузі? Багато чого розповіла мені жителька цього прикордонного містечка Галина Михайлівна Воробей, яка працює в місцевій бібліотеці 35 років. У неї є спеціальна папка, куди вона заносить спогади людей, вирізки газетних і журнальних публікацій про композитора. Надзвичайно цікаво те, що наприкінці дев'ятнадцятого століття в патріархальному Устилузі знаходять для себе притулок представники трьох поколінь родини Стравинських. Федір Стравинський — актор і співак театрів Києва та Петербурга, його син Ігор Стравинський — всесвітньовідомий композитор, його онук, теж Федір Стравинський, — швейцарський художник.

Тоді в Устилузі мали маєтки і родини Носенків та Бєлянкіних. Гаврило Носенко доводився родичем батькові Ігоря — Федору Стравинському, до якого часто заходив у гості. У 1906 році молодий композитор одружується на дочці Гаврила Носенка — Катерині. А рідну сестру Катерини — Людмилу Носенко бере за дружину Григорій Бєлянкін, добрий знайомий Ігоря Стравинського.

— Вже у шістдесятих роках, — згадує Галина Михайлівна, — коли композитор приїхав з концертами в Радянський Союз, працівники КДБ відразу навідалися в Устилуг. Звідки я знаю? Бо сама водила їх до старенького і сліпого Дружука, який працював в Ігоря Стравинського. Випитували, чи знав він Стравинського, що той робив в Устилузі? Сліпий Дружук говорив, що пам'ятає композитора, може впізнати його по голосу. А що робив? З уст лірників, яких запрошував додому, записував пісні.

Садиби Ігоря Стравинського та Григорія Бєлянкіна — по сусідству. До речі, будинок Бєлянкіна, де сьогодні розміщена дільнична лікарня, єдиний зразок провінційного модерну на Волині, який зберігся й досі. Григорій Бєлянкін побудував в Устилузі ще школу і пожежну ремізу, давав кошти для розвитку цегельної справи і торфорозробок, для прокладання вузькоколійки. Катерина Стравинська частину своїх земель безплатно виділила під кладовище, на власні кошти побудувала лікарню.

Вже навіть ці факти свідчать про велику благодійницьку діяльність Стравинських і Бєлянкіних в Устилузі. Тільки це, як багато що й інше, до недавнього часу замовчувалося. Більше того, цих покійних уже людей навіть ганили. Коли років десять тому мені довелося писати про погані умови перебування хворих в Устилузькій лікарні, то місцеве керівництво виправдовувалося тим, що, мовляв, не можемо їх поліпшити, бо старе приміщення не піддається ні ремонту, ні реконструкції: надто товсті й міцні стіни — неможливо розвалити...

Слава Богу, що не можна було їх розвалити. Тому й ця оригінальна будівля збереглася, служить людям ще й сьогодні. Дещо інша доля будинку Стравинського, який пережив три війни, чимало інших лихоліть. Але вистояв. Та будинок над Лугою, на думку місцевих можновладців 60-х років, «не вписувався в радянську архітектуру». Оці комини над нерівним дахом не відповідали сучасному стилю. І другий поверх знесли, збудували... рівненькі й тоненькі стіни, поробили кімнати. Будинок композитора перетворили на склад, потім на гуртожиток, відкрили їдальню... Вирубали сад, а на його місці розбили футбольне поле, де ніхто не грає у футбол, а пасуться кози... До сторіччя з дня народження Леніна зрубали кілька лип, посаджених композитором, а на їх місці посадили... тиї, які не то зелені, не то жовті, але стирчать патиками перед будинком.

Так ми жили. Правда, не всі. Уклонитися сьогодні треба Олені Огнєвій, Володимиру Терещукові — директору Устилузької музичної школи, які доклали чи не найбільше зусиль, щоб у будинкові Ігоря Стравинського відкрили музичну школу, а в чотирьох кімнатах першого поверху — меморіальний музей композитора. Чи не єдиний у колишньому Союзі.

На прохання Олени Огнєвої на адресу музею надійшли унікальні документи і матеріали з США, Росії, Швейцарії, які розповідають про життя і творчість І. Стравинського. Цей музей має контакти з міжнародним центром Ігоря Стравинського у Швейцарії — з фондом Пауля Захера.

Сьогодні йде мова про те, щоб у червні 1994 року в містах Луцьку, Володимирі-Волинському, Устилузі та Києві провести міжнародну наукову конференцію та музичний фестиваль, присвячені композитору. Начальник управління культури Волинської облдержадміністрації Богдан Самохваленко розповів, що на Волині вже йде підготовка до фестивалю. В Устилузі, біля будинку, де жив і творив композитор, буде встановлено його погруддя, над яким працюють львівські митці.

Звичайно, Устилуг — не Зальцбург. Але це містечко має підстави також стати відомим у світі. Нехай не тепер, а в майбутньому. Та починати слід сьогодні, коли ще не все знищено. Від колишнього «райського куточка» залишилися дві алеї лип і кленів, посаджених братами Стравинськими — Ігорем і Гурієм. На них сьогодні гайвороння мостить гнізда. А на футбольному полі, мабуть, варто новий сад закласти... А може, садибу Стравинського візьмуть під свою опіку студенти Львівської консерваторії, де, як розповідають, панує культ Стравинського? Щось треба робити.

Доки не пізно. Я стояв біля будинку композитора, а навпроти, на другому березі річки, бовваніли обвуглені стіни старого млина. Буквально днями згорів унікальний млин столітньої давності, біля якого неодноразово зупинявся Ігор Стравинський, милуючись його своєрідною архітектурою.

Так ми живемо.

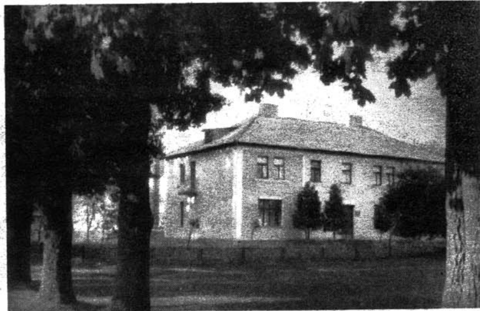
Невже не можемо краще? Цивілізованіше?

У виступі з нагоди 25-річчя Інституту дослідів Волині у Вінніпезі відомий письменник Улас Самчук свого часу сказав: «Волинь українізувала чужих прибульців без примусу, без політики, лишень силою культурної вищості її села. Волині не було змосковщено, її було лишень зведено до державності царською православієм і назвою Русь. Етнічна сила цього народу була такою великою, що вона розчиняла в собі не лишень поляків, але й німців, у великій мірі чехів і самих москалів, які прибували сюди під виглядом всіляких релігійних сект».

Може, в цих словах і маємо розгадку поселення в Устилузі заможних родин Носенків, Бєлянкіних і Стравинських?

Волинська область.

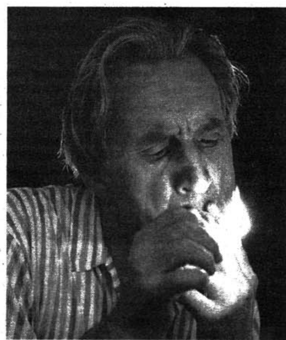

На знімках: портрет І. Стравинського роботи П. Пікассо; музей-садиба в Устилузі; кленова алея, посаджена руками знаменитого композитора.

Фото Миколи ЗІНЧУКА.

Працюючи над романом «Ecce homo», я поставив себе над людиною, яка сиділа в мені, і споглядав її вчинки та поведінку в дні моєї молодості. Чого там тільки не було! Добро межувало зі злом, ненависть змагалася з любов'ю, відвага боролася з боягузтвом. Я жадав слів для себе, не піклуючись про інших, але ті самі слова, що засіли в багатьох свідомостях, вишиковувалися самі в моїй голові внаслідок звички, перейнятої від інших. Мені було боляче ними користуватися, щоб нічого антилюдяного не допустити в собі і в себе. Але інших інструментів, якими міг би користуватися, не знаходив. У спогадах факти завжди видозмінюються, бо спогад — також мистецтво. До речі, таке ж рідкісне, як і художнє відображення.

Пережите невтримно, навально вдиралося в мене і владно скоряло мої почуття. Уява малювала страхітливі картини панічної втечі за Дніпро в перші дні війни 1941-го, полону в «Уманській ямі», невільницькі табори на чужині, втечі з фашистської неволі, зустрічі з цікавими людьми у Празі і Берліні, барикадні бої на вулицях Парижа в серпні сорок четвертого, засідання міжнародного трибуналу в Нюрнберзі... Природньо, відтворювати образи і ситуації у всіх подробицях, уникаючи творчого домислу, через відстань десятиліть, було б недолугою спробою реконструкції давним-давно відомого.

Нижче пропоную читачам уривок з цього твору.

АВТОР.

Вижниця Чернівецької області.

Іван ГРИШИН-ГРИЩУК

ВЛІТКУ 1943 року, після зелених свят, американці інтенсивно заходилися бомбардувати німецькі міста наосліп з дуже великої висоти, і нашу команду смертників перекидали з одного міста в інше. Ми хоронили загиблих, розчищали завалені руїнами вулиці, відкопували бомби. Німеччину судомило не в меншій мірі, ніж усю Європу. На дорогах з'явилися біженці з візками та велосипедами. Німкені плакали, як і всі інші жінки, що зазнали лихоліття війни. Ми їм не співчували — наші душі очерствіли. Та найдивнішим у наших поневіряннях було те, що ми ніколи не знали, куди нас везуть.

Війна навчила мене якщо не бачити, то принаймні слухати. Я всіляко намагався довідатись про новини, якими конвоїри ділились між собою. Ці зелені хлопці з притаманною селянською поважністю не так цікавилися театром воєнних дій, як благополуччям рідних та близьких їм людей. Один з конвоїрів дуже втішився, що ми їдемо в Баварію, звідки він був родом, і радо сповістив про це своїм колегам, не звертаючи ні найменшої уваги на нашу присутність. Так що на цей раз ми вже знали, куди нас везуть.

Невдовзі прибули до Мюнхена. Але міста цього так і не бачили. Кілька десятків тисяч мешканців вбитих і спалених — такий результат тільки одного нальоту, що стався за кілька днів до того, як ми зійшли з поїзда на околиці Мюнхена. Щодня хоронили сімсот-вісімсот трупів, принаймні такими даними оперували наші охоронці, щасливі, що дісталися заповітної Мекки, де можна і доброго пива попити, і підсмаженої картоплі з'їсти з молочними сардельками, не пред'являючи карток. Нам же було не до втіхи. Нас прямо з дороги погнали на роботу.

Ми відкопували тисячокілограмову бомбу сповільненої дії на городі біля чепурного будиночка з ліпленими карнизами в стилі модерн. Мешканців тут не було — про це свідчили навхрест забиті дошками вікна першого поверху, не политі грядки та занедбані квітники, порослі бур'янами. Але інших слідів запустіння не було видно. Приємно пахло травою, цвітною капустою, шпинатом й жимолостю. Соками наливалися плоди яблунь і груш. І коли б з грунту посеред городу, за півтораста кроків від цієї вілли, не стирчала із землі грізна бомба, тутешнє обійстя здавалося б справжнім оазисом посеред пустелі стандартних кам'яниць, що підступали до помешкання з двох боків.

Не просто пекло, а пекло й палило, як у лихоманці, принаймні таке враження не покидало мене, коли я викидав грунт з ями, копаючи довкола бомби. Робота наша посувалася мляво, може, саме тому, що біля нас не стовбичили конвоїри. Вони воліли ліпше пити пиво в найближчій пивній або зачіпати перехожих дівчат на розі вулиці, ніж перебувати поряд з нами, у постійній небезпеці. Тож, певна річ, працювали ми без завзяття.

Тонкий шар м'якого грунту хутко скінчився, далі залягав гравій, зцементований попелясто-жовтим суглинком. Лопати майже не брали його, а довбати кайлом було ризиковано. Заглибившись за Мішелем та Стефаном по пояс у землю, я відчув страшенну втому. В горлі у мене пересохло, як після бійки. Нестерпно хотілося пити. Дратувала кожна дрібниця, навіть нейтральне слово, зронене з уст напарника, ображало до болю в серці. Взагалі того дня поводився я надто дивно, мовби мене хтось поставив на розжарену пательню. Це дурне відчуття подразнювало нерви, ніби мене переслідували страхітливі почвари під час жахливого і болючого сну.

Нарешті я зі злістю жбурнув лопату на купу свіжої землі й виліз із ями. На моє місце став пражанин Вітєзслав, хоч як старший майстер міг цього й не робити. Решта хлопців, чекаючи на свою чергу, топталися під яблунею й гризли зелепухи. Я й собі зірвав яблуко, надкусив і тут же закинув його подалі — від терпко-гіркої кислятини недозрілого плоду мені аж рота перекривило.

Несподівано на подвір'ї вілли, біля колонки, з'явився чоловік у світлому сірому костюмі. Він набирав воду у відра. В цю хвилину спрага ще дужче зсудомила мені горло, на устах запеклась осуга. Але перед тим, як рушити до колонки, я глянув угору, наче хотів запам'ятати, яке було небо цього незабутнього дня. Там пливли курсом на північ білі хмарки, одразу ж розпадаючись на клапті.

Я підійшов до чоловіка біля колонки, привітався і попросив дозволу напитися води. Можливо, я ще перебував у стані безтурботної юності, і тому мій вчинок скидався на непродуману дитячу гру. Нерви в мене напнулися, як струни: німець міг і по зубах дати. Але цей чоловік виявився не таким. Він удавано закашлявся, щоб вигадати час і здобутися на слово.

— З відра пити негігієнічно, — сказав він. — Зайдіть у дім.

Стріпнув головою й машинально обернувся, рушив до будиночка з повними відрами. Я йшов збоку й придивлявся до нього. Це був стрункий чоловік років за п'ятдесят, на його голові сивіло коротко підтримане волосся. Шкіра кістлявого, з міцними щелепами обличчя мала колір пшеничного відвару. Я відчував-бачив: це порядна людина, готова допомогти мені.

На мідній табличці, прибитій на дверях, я прочитав вигравіруваний готикою напис: «Адвокат д-р Вільгельм Хегнер».

І ось у той самий момент, коли д-р Хегнер — це був саме він — подав мені порцеляновий кухлик з одним золотистим і двома темно-синіми обідками, і я, зачерпнувши з відра води, пригубив, в очах моїх раптом спалахнув вогонь, наче блискавка, а вслід за ним пролунав оглушливий вибух. Ударна хвиля кинула мене до стіни, я ледве втримався на ногах. На землю посипались камінці, черепиця, з вікон повилітали шибки. У проймі прочинених дверей я побачив хмару пилу й диму, потім — величезну воронку, повалені, вирвані з корінням дерева і завислі на їх обчімханому гіллі клапті моїх розірваних побратимів. Я перевів погляд на д-ра Хегнера й очам своїм не повірив. Одним поштовхом плеча він скинув із себе піджак, ніби в ньому був весь тягар, що тиснув на нього, й накинув на мене. Я тремтів від лихоманки. Комір сорочки д-ра Хегнера став мокрим. Обличчя посіріло, як у покійника. Я схопив його за руку, заглянув у вічі.

— П-п-пане, змилуйтесь, сховайте мене.

У д-ра Хегнера конвульсивно закліпали повіки.

— Не поспішайте. Це дуже важко.

Якусь хвилину я вагався, скоса зиркнув на двері.

— Я один живий... Ніхто не знає, де я дівся.

— Вам нема чого боятися, — сказав він.

— Як тільки стемніє, я покину ваш дім.

— У такому вигляді?

Я добре знав, як я виглядаю. Штани мої, вимащені землею, звисали на мені, як на утопленику. З черевиків на дерев'яній підошві крізь дірки виглядали брудні пальці. Може, саме тому німець зіщулився і закрив повіки з синіми прожилками. Мені здалося, що він осліп. Запала коротка пауза, було чути лише уривчасте дихання адвоката. Та раптом його обличчя почервоніло, як жар. Він все ще дивився у пройму дверей, за якими повільно розсівався дим. Нараз стрепенувся, заговорив щось таке, що було страшенно далеким від мого настрою і моїх інтересів. Про «золоту середину», яку він завжди займав на рівній відстані як від настирливих хазяїв, так і від люмпенського «дна». Це ніколи не заслоняло від нього людини, хто б вона не була. Туга за добром зробила в ньому ненависть до зла. Все довкола зависло на ниточці, ще трохи зусиль і розвіється жорстокість та біль.

Таких людей серед німців мені досі не траплялось. Але мене мало цікавило те, що говорив д-р Хегнер, я весь був у полоні думок про непоправне лихо, яке спіткало нашу команду. Я вже багато тижнів жив передчуттям, що ось-ось наш поєдинок з бомбою неминуче закінчиться катастрофою. Так воно й сталося. Моїх спільників по біді розшматувало, що й кісток не зібрати. Цього слід було чекати, хоч кожен раз, відкопуючи чергову бомбу, серед нас проявлялись дві різко протилежні тенденції: одні сподівались, як приміром поляк Стефан, на порятунок, другі, як я зокрема, не мали ніяких надій. Так і животіли з роздвоєним серцем, нездатні нічого змінити.

Під цю пору на вулиці завили сирени пожежних машин. До воріт будиночка під'їхав автомобіль, з якого залунали людські голоси, потім — другий, третій, і д-р Хегнер, глянувши у вікно, нервово заметушився. Він здавався пригніченим і водночас стурбованим. Я підійшов до нього й спробував пояснити, що маю на думці.

— Я згоден, я згоден з вами, — сказав він, не слухаючи мене. — Чекайте вечора і не підходьте до вікон. Я потім прийду.

Лице д-ра Хегнера болісно зціпилося, ніби по ньому пробігла тінь. Спека повільно соталася крізь дошки, прибиті на вікнах. Передобіднє небо затягувало білуватою плівкою, і повітря ставало задушливішим. Я відступив углиб кімнати, під листя фікуса. А д-р Хегнер вимушено посміхнувся до мене і майже підтюпцем вибіг у коридор. Він явно хвилювався. Видно, йому не хотілося тут бути під час присутності пожежників, які вже нікого не могли врятували. Я чув, як чітко клацнув англійський замок. І тільки тепер до мене дійшло: треба дуже ненавидіти зло, щоб безкорисно піти назустріч людині, як це зробив цей чоловік, вдавшись до балачки про «золоту середину» та тугу за добром.

Замкнутий у чужому домі, я довго не міг заспокоїтися, весь час тремтів з голови до п'ят. Ні дзеркальні шафи, ні м'які фотелі, ні двомісні спальні гарнітури, на які я натикався, переходячи з кімнати до кімнати, не цікавили мене. Не дивився я й на картини, розвішані по стінах. Матеріальний світ у цю мить не існував для мене. Запах плісняви і затхлості спирав мені дух. Прохолодне повітря під вечір, що струменіло крізь повибивані шибки перехрещених знадвору дошками великих вікон, рівномірно розтікалося по жилах і народжувало тепло, що помалу перемагало дріж.

Куди я не заглядав, повсюди в закутках жужмом валявся одяг, коробки з книгами і взуттям, купи старих газет і таких же старих речей. Мабуть, мешканці покинули все це добро, коли виселялись з будинка, настрахані бомбою, що впала в їх город. Я боявся до будь-чого торкатися, будь-що брати, бо чув від бувальців, що в тутешніх краях суворо карають за крадіжку. Кишки безнастанно грали марш, і це потроху заглиблювало мене в сокровенні глибини власного єства. Хотілося їсти, а нічого їстівного не траплялось. Підійматись на другий поверх я не наважувався — мене могли помітити з сусідніх будинків. Можливо, щось знайшлося б в підвалі, але він був замкнутий. Від голоду мені аж в очах темніло, здавалось, ось-ось на голову впаде стеля.

Як завжди, коли я дуже хвилювався, серце моє завмирало. Я намагався знайти якийсь вихід. А щоб трохи заспокоїтись, опустився в м'який фотель, простягнув ноги — рвані черевики на дерев'яній підошві ще завидна скинув у коридорі, так і ходив босий. Я втратив відчуття часу і мені здавалося, ніби позбувся неволі. То був світ, для якого важко знайти одиниці виміру. Все якесь нереальне, і в цій замкнутій порожнечі мій розум, мої звичні уявлення мало допомагали орієнтуватись. Я був полишений сам-на-сам.

Смеркало, а д-р Хегнер все ще не приходив, може, й не прийде, і від цієї думки в мене почало паморочитись у голові. Нескінченно довго тяглись наступні години. Я заплющив очі, щоб викликати з пам'яті якийсь приємний спогад, але одразу ж розплющив їх, пригнічений тишею довколишнього безгоміння. В кімнаті густішали тіні. Все довкола поринало в сон, на мою душу важким каменем налягав смуток. І саме в цю мить млосного чекання, замість приємного спогаду, мене осінила думка: якщо за годину-дві не з'явиться господар вілли, я мушу до світанку покинути цей дім. Навіть накинув оком одяг, який, на випадок втечі, підійшов би мені. Але як вибратися звідси?

Я схопився на ноги, забігав по кімнаті у пошуках предмета, яким можна було б відважити дошки на вікнах — стукати серед ночі небезпечно, мене можуть почути в сусідніх будинках. Нічого підходящого під руки не потрапляло. Врешті мій погляд зупинився на стіні: над дверима до суміжної кімнати висів мисливський трофей — роги дикого козла. Цілком підходящий інструмент. Треба рятуватись — і то негайно. Але скільки болісної розгубленості, скільки безнадії!

Глибока туга, мов страшна і невигойна епідемія, поглинула мене. Я вже готовий був братися до роботи, щоб наперед все виважити, і як тільки зверне за північ, покинути віллу д-ра Хегнера, як у цей час на вулиці стиха загуркотів двигун. Шалено застугоніло серце. Я глянув у вікно крізь навхрест збиті дошки і побачив невеличкий триколісний автомобільчик з кузовом. Десь на околиці неподалік загавкав собака, якось уривчасто й злякано.

(Закінчення на 16-й стор.)

Геза Єсенські: «РЕФОРМАТОРАМ ПОТРІБНА ПІДТРИМКА НАРОДУ»

Актуальне інтерв'ю

Група українських теле-, радіо- і газетних журналістів за допомогою центру «Нова мова» та фонду «Євразія» потрапила до Угорщини саме в ті дні, коли в Будапешті країни Вишеградської групи підписували угоду про сприяння в торгівлі між собою, а угорці «переварювалитарламентські вибори.

З журналістами зустрівся міністр закордонних справ Угорщини Геза Єсенські, з іменем якого нерідко пов'язують політику його країни щодо колишніх радянських республік, України зокрема. Отже, слово Г. ЄСЕНСЬКІ.

— Угорщина завжди прагнула пояснити важливість України своїм західним партнерам. Проте минуло чимало часу, доки вони зрозуміли, що не мають і не можуть зосереджувати всю свою увагу тільки на Москві. Від цього потерпали, до речі, і всі центральноєвропейські країни. Але я вважаю, що зустріч Клінтона на початку року в Празі з лідерами держав Вишеградської групи стала проривом. Після Праги, як відомо, Клінтон зупинився в Києві, і ми вважаємо, що переговори з нами, хоча й скромною мірою, але сприяли цьому.

— Пане міністре, а як ви охарактеризували б сьогодні ситуацію в Угорщині? Чи можливо застосувати її досвід у нас?

— За останні чотири роки Угорщина здійснила потрібні, але однозначно й непопулярні заходи. Це негативно позначилося на долі уряду, до якого я входжу, на моїй партії. Це зумовило й те, що ми не матимемо тих успіхів, які мали 1991 року. Це ціна, яку ми маємо заплатити.

Люди, хоч як дивно, радше сприйняли б рівність у злиднях. Вони не помічають неухильного зростання доходів. Їх більше непокоїть те, що вони не все можуть купити з того, що продається.

Для цього потрібна зміна ментальності, на яку, можливо, піде навіть життя одного покоління. Ми вже пізнали ціну змін, самопожертви, і тому Угорщина може стати добрим прикладом цього. Україна може використати цей досвід. І ми кажемо своїм західним друзям, що угорці, поляки, чехи, можливо, є більш кваліфіковані в поданні допомоги Україні, бо краще знаємо ваші особливості і проблеми. Ця допомога може набути форму трикутника: західне фінансування і наші фахівці в поданні вам допомоги.

— Угорщина приєдналася до «Партнерства заради миру». Чи означає це, що вона остаточно віддала перевагу НАТО перед створенням зони безпеки і стабільності в Центральній і Східній Європі, яку пропонував Президент України?

— Я один з перших дізнався про пропозицію Президента Л. Кравчука, обговорював її з моїм колегою А. Зленком. Ми дійшли згоди в тому, що ця частина світу справді потребує стабільності і безпеки. Але я не знаю, як ми можемо забезпечити цю безпеку без сторонньої допомоги? Таку підтримку ми можемо отримати з НАТО, і я дуже хотів би, щоб і Росія підтримала варіант «Партнерства». З одного боку, ми розуміємо, що не маємо робити щось спрямоване проти Росії, з другого — не хочемо залежати від неї. Звідси й сильне бажання стати членами НАТО, Європейського Союзу. Об'єднання тільки центрально- і східноєвропейських країн було б недостатнє. Безпека можлива в рамках чи то Ради Північноатлантичного співробітництва, чи то «Партнерства заради миру». Це стосується, як на мене, й українців.

— Багато хто в Україні побоюється відновлення кордонів колишньої радянської імперії зусиллями Росії. Ви цього не боїтеся?

— Я думаю, що це відверто було б не в інтересах Росії, бо всі європейські країни виступлять проти такого розвитку подій. Європа має однозначну позицію щодо нових незалежних держав, колишніх радянських республік.

Сьогодні справді багато людей говорять про можливий поділ Європи. А «Партнерство заради миру» саме й намагається уникнути цього нового поділу через залучення до нього Росії.

Для Росії нема загрози з Заходу, в це ніхто не вірить. Росії треба було б краще зайнятися проблемами економіки і захищатися від реальних загроз: нестабільності на своєму півдні, ісламських фундаменталістів, анархії, громадянських війн у кавказькому регіоні.

— А сама Росія може бути загрозою?

— Я не вважаю, що нинішні лідери Росії думають про якісь нові конфлікти. Їм потрібна дружба демократичного світу, якому в свою чергу потрібна стабільна Росія з менталітетом, здатним сприймати ринкову психологію.

— Чотири роки ваших реформ змусили вас коригувати курс, змінювати закони?

— Звичайно, і в нас, і в вас є люди, які хотіли б повернутися до дешевих товарів, розподільної системи, гарантованої роботи. Проте навіть воскресіння Сталіна, на мій погляд, сьогодні не привело б до відмови від ринкових реформ чи до здешевлення хліба.

А зміни були, хоча й незначні. Наприклад, довелося швидше здійснювати приватизацію. Запровадили досить суворі методи боротьби з будь-якими порушеннями законів. Сьогодні дуже відчуваємо так звану інтелектуальну злочинність, пов'язану зі спробами не платити податки, здійснювати різні інші фінансові трюки. Законодавчо посилили відповідальність за економічні злочини.

Довелося поліпшувати і зв'язок з людьми в роз'ясненні їм наших кроків. У нас вийшло так, що засоби масової інформації були не дуже добрі партнери і змальовували ринкові перетворення тільки чорними фарбами, показували лише негативне.

Я, звичайно, не хочу повертатися до часів фальшивого комуністичного оптимізму, але в мас-медіа все-таки треба пояснювати, що дають нові ринкові закони.

Треба робити все, щоб люди якомога більше знали про реформаторські плани. Реформаторам потрібна підтримка народу.

— Яке ставлення Угорщини до України?

— Історія угорсько-українських відносин засвідчує: ми одні з перших відкрили посольство в Україні і ставимося до України як до дуже близького партнера і друга. Продовжуючи цю політику, дуже зацікавлені в успіхах України. Не було жодних серйозних переговорів, де я не згадав би Україну. Що нам сьогодні справді найбільше треба, то це економічного співробітництва. Це, звісно, потребує від України стабільних валюти, банківської системи, подолання економічної злочинності, корупції. Хоча я розумію, що часи тяжкі, і люди хочуть вижити. Як на мене, для вас сьогодні стоїть питання не виживання, а подальших успіхів: наші відносини ще поліпшаться, коли поліпшиться ваша економіка. Україна має, на мій погляд, зайнятися економічними реформами.

— Чи будуть серйозні зміни у політиці Угорщини, враховуючи перемогу соціалістів на угорських парламентських виборах?

— Так, у мене є деяка стурбованість щодо лінії поведінки наших соціалістів, які можуть стати лідером у нашому парламенті. Приміром, соціалісти, навіть перебуваючи в опозиції, не завжди виконували те в зовнішній політиці, про що була попередня внутріугорська домовленість і були намічені спільні дії. Останніми тижнями це пояснювалося передвиборчою боротьбою. Зокрема, вони пропагували політику щодо НАТО, яка відрізняється від урядової і яка трафила тим людям, котрі вважають за найкращий нейтральний статус Угорщини. На мій погляд, Угорщина — не Швейцарія, і зі своїм географічним положенням, з сьогоднішнім станом армії вона навряд чи зможе бути нейтральною. Нам потрібні союзники, яких насамперед треба шукати серед країн НАТО. Звичайно, союзників можна знайти і серед сусідів, але цього буде недостатньо. Соціалісти тим часом говорять про референдум щодо приєднання до НАТО.

Крім того, соціалісти виступають за тісніші зв'язки Угорщини з тими трьома нашими сусідами, з якими в нас не такі добрі відносини, як з Україною, Австрією, Словенією, Хорватією. Соціалісти стверджують, що вони можуть забезпечити такі самі відносини і з Словаччиною, Румунією і, можливо, Сербією. Я теж не проти цього. Але через загальну політику цих країн і негативне ставлення до задоволення інтересів угорської меншини тісніші контакти стали неможливі.

І все-таки я вважаю: хоч би які не були наслідки виборів, національні інтереси Угорщини такі очевидні, що практично жодна партія не зможе внести якихось серйозних змін у політику.

Підготував
Володимир СКАЧКО.

На знімку: Г. ЄСЕНСЬКІ.
Київ — Будапешт — Київ.

Чого тільки не вигадають «братушки»

Чого тільки не пропонує болгарський базар. Уже з'явилися помідори, огірки, кабачки. Не кажу вже про екзотичні ананаси, банани, ківі і т. п. Та не завжди плоди ринкової економіки солодкі. Бо базар то базар. Тут і покуштуєш, і роздивишся уважно. Інша річ ринок: це категорія наукова — її на зуб не покуштуєш.

Так, пенсіонери з болгарського міста Стара Загора масово купують консерви «Кіті кет». І річ швидше не в ефективній рекламі продуктів для тварин, а в мізерній пенсії, що її «як кіт наплакав». Пловдивчани також не відстають. На їхньому базарі з'явилася нова екзотична кава — з глини. Завезли її сюди, за повідомленням болгарської поліції, туристи з СНД. Місцеві жителі продовжують дивуватись інженерному генію «братушок». Це ж бо треба сконструювати машину, яка робить глиняні кавові зерна? А найсумніший випадок із серії «Споживацьких страждань» розповіла недавно софійська газета «168 часа». Багатодітна мати одержала на Великдень допомогу від організації Червоного Хреста. Розкривши незнайому посилку, вона взяла звідти пакетик, начебто з приправою, і посипала нею бутерброди для трьох дітей. На нещастя, це виявилось негашене вапно, пакетики з яким вкладають в коробки з гуманітарною допомогою, щоб продукти не зволожнювалися. На щастя, діти не постраждали. Тільки от свято християнського милосердя виявилося для них гірким присмаком.

Мар'яна РОЧИНЬ-АНГЕЛОВА,
власкор Укрінформу.

Софія.

Метро в конгресі

Суперсучасні вагони для спеціального метро, що з'єднує різні будівлі американського конгресу, доставлено на Капітолійський пагорб. Вони призначені для нової вітки підземки, що буде відкрита у травні і зв'яже Капітолій, де розташовані зали засідань сенату й палати представників, і будівлі «Дірксен» та «Харт» з кабінетами сенаторів.

Користуватися новими безкондукторними вагонами на магнітній тязі зможе будь-який відвідувач конгресу США, а не тільки законодавці та їхні помічники, яким доводиться кілька разів на день долати відстань у кількасот метрів між залами засідань і своїми кабінетами. Жодних спеціальних дозволів, перепусток чи жетонів для користування капітолійським метро не потрібно; єдине обмеження полягає в тому, що під час голосування в сенаті й палаті представників відвідувачів просять поступатися місцем законодавцям, які поспішають до залів засідань.

Підземка на Капітолійському пагорбі існує вже понад вісім десятиріч. Перші вагончики на електричній тязі — їх прозвали «Пег» і «Томмі» — бігали тунелем між Капітолієм і сенатським будинком ще 1909 року. Через три роки в тунелі було встановлено монорейку, в 1958 році проклали вузькоколійку для вагончиків на електричній тязі. Зараз під Капітолійським пагорбом прокладено три вітки підземки: дві обслуговують сенат, одна — палату представників.

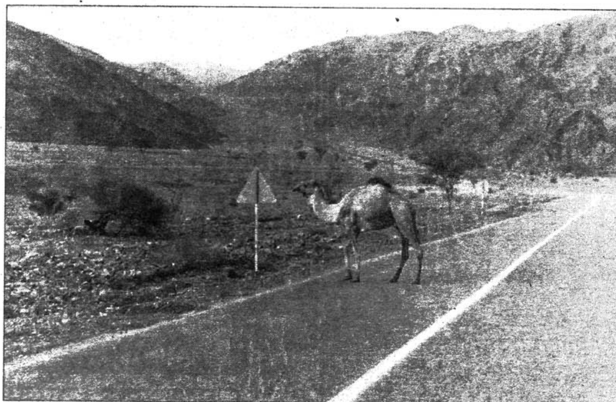
Ігор БОРИСЕНКО.

Фотофакт

Швейцарці Едвард Амон і його син Патрік задумали довести, що гуртом не лише батька краще бити, а й на альпійському розі грати. Для мешканців гірських країн Європи — це традиційний музичний інструмент. Хоча з допомогою фотографії поки що неможливо передати мелодію, але хто чув їхню гру, твердить: справді, удвох краще. Щоправда, тембр звучання інструмента завдовжки 3,4 метра дещо змінився.

Віталій СУДДЯ, «Голос України»

ПІВКОРОЛІВСТВА — НА КОНІ, ВЕРБЛЮДІ Й «ПЕЖО»...

II. Рас Мохаммед

На столі не вистачало хіба що акулячого зуба. Інші дарунки моря у вигляді королівських страв були подані на вечерю журналістам-автомобілістам.

Цей «рибний день», повітряні йорданські ванни і водяні процедури у Червоному морі після казкового, але карколомного автомобільного маршруту від Петри (колишньої столиці Набатійського королівства) до порту Акаба налаштовували публіку на жарти. Уминаючи чергового краба, напосідали на Альвареса (директора пресової служби фірми «Пежо»):

— Полю, певне, завтра виходимо у море і замість кабріолета нам піджене амфібію «Пежо»?

Бо вже відоме правило: в який район пролягає траса — відповідна й кухня.

— Маршрут незмінний — Рас Мохаммед. Найпівденніша точка Сінаю. На обід обіцяю делікатеси із його мешканців — шашлик із рябої гадюки, рагу із кігтів скопа і молоко лисиці Феники, — сміється Поль.

Єгипетський порт Нувейба. На причалі — елегантні кабріолети-306.

Об'єм двигуна в куб.см — 1761
Об'єм паливного бака в л — 60
Максимальна потужність у кінських силах — 103 при 6000
Витрата пального на 100 км. у л:
за швидкості 90 км/год — 6,5
за швидкості 120 км/год — 7,9
за міського циклу — 10,9
Кількість місць — 5.
Передньопровідна максимальна швидкість км/год — 194

На кабріолетах (автомобіль з м'яким відкидним верхом) у нас каталися колись ад'ютанти його превосходительства (це за одноіменним фільмом), а тепер ось ми: трійка журналістів. Двоє москвичів — Михайло Подорожанський, Микола Петров і я — ад'ютант його превосходительства випадку. Не знаю, яких би епітетів добирав на цей витвір автомобільного мистецтва справжній ад'ютант «самого», а світова громадськість своє слово уже сказала. У Женеві. На автомобільному салоні. Там ця модель визнана найкращою у 1993 році. Їй передрікали славу надзвичайно красивого, безпечного і водночас масового, недорогого автомобіля.

П'ять порухів пальця (а це єдине з усіх автомобільних операцій, що бездоганно у мене виходило, — і м'який відкидний верх наповзає на салон, ховає від ока усі принади дизайну італійських майстрів фірми із світовим ім'ям — «Пінінфаріно».

— Красивий, красивий.., наче верблюд! — вигукнув у захваті один погонич верблюдів, коли раптом один з його підопічних перегородив проїзд і став, ніби вкопаний, посеред дороги.

І що очевидно, верблюд був зовсім іншої думки. Надто вже прискіпливо і довго оцінював роботу «Пінінфаріно», не реагуючи жодним м'язом на грізні окрики свого господаря, а, упевнившись у власних перевагах і бездоганності, гордо рушив своїм шляхом.

А наш шлях був, мабуть, не набагато легшим, аніж його: 200 км під пекучим сонцем крутих поворотів і швидкості. Цього разу Подорожанський, мабуть, подумки вирішив не пропускати наперед жодної машини і «дістати» всіх. І це йому вдалося. Експерименти на поворотах, від яких перехоплювало дух, і швидкість на прямій — 160—170 кілометрів робили свою справу. Коли ж Михайло запитав, чи доводилося їздити при швидкості 200, мені відразу закортіло зійти і далі поїхати на верблюді. Але оскільки у нашій колоні цього виду транспорту не було передбачено, доводилося терпіти.

— Розумієш, старий, — заспокоював Михайло, — сидів би ти на цьому місці, тебе за вуха звідси не витягнув би. Тут підвіска, ходова частина, рульове управління орієнтовані на активного водія, на того, хто хоче мати насолоду власне від управління. Задня підвіска тут, до речі, як і в 106-й моделі, «розумна». На крутих поворотах задні колеса повертаються в той бік, що й передні, ніби «дорулюють». Завдяки саме цій підвісці ми «стьобалися», на великій швидкості проходили і, що головне, безпечно, усі повороти. Бачиш, майже усіх перегнали.

Мабуть, лаври новоспеченого водія і велике бажання теж «мати насолоду», примусили сісти за кермо Миколу Петрова. Але тут уже мало не вискочив із машини й сам ас єгипетських трас — Подорожанський. На одному зовсім беззубому повороті він не втримався: «Эй, Коля, Коля, сейчас врежемся», — вихопив кермо і вирулював сам. «Розумна підвіска» порадила Петрову доучуватися десь на тихих вуличках Підмосков'я.

Уже на рівнинній території національного парку Рас Мохаммед я теж було натякнув Подорожанському на свої колишні вправи у кермуванні бетеером. Але Михайло так зиркнув, що стало ясно: «розумна підвіска» радить взагалі забути подібні мілітаристські штучки...

Отже, Рас Мохаммед — найпівденніша точка Сінайського півострова. Але до найпівденнішої точки мису Рас Мохаммед ми дотяглися битою дорогою. В цьому місці Червоне море розділяється на Аквабську затоку на схід і Суецьку затоку на захід. Материковий скат падає круто в море — у воду небаченого кольору — кольору мідного купоросу. Сухий і суворий клімат й навдивовижу теплі води Червоного моря утворили унікальний морський район з величезним поселенням коралів. За кількістю їх тут незрівнянно більше, ніж у знаменитому Великому Бар'єрному Рифові поблизу Австралії. Коралові рифи, які тут занурюються, буває, на 60-метрову глибину, створюють своєрідні ніші, де мешкають сотні колоній, тисячі морських створінь. Тут можна запросто зіткнутися з океанічною акулою, гігантською мантою, горбоголовим наполеоном, молотоподібною акулою. Словом, для любителів підводного плавання є з ким попустувати. Є де відвести душу на уїк-енді — Акулячий риф, Місто анемонів, Сад вугрів, Горгоніанище, Ризофорний острів, Затока акулячого спостереження. Це все місця відпочинку підводних відчайдух. На суші ж вони перебиваються з краба на воду у шикарних готелях у маленькому містечку Шам-ель-Шейкх.

Ми теж мали можливість пірнати у безпечній, здається, неприродного кольору воді, лагуні, надзвичайно теплій і ласкавій. Сувеніри лежали у нас під ногами — надзвичайної краси рапани, корали, але... За правилами Національного парку ми не те, що з дна моря — звичайнісінький камінець не мали права винести із території парку.

По обіді (в меню знову ж таки хіба що не було обіцяного Полем рагу із кігтів скопа — морського орла) на нас чекав кабріолет, пекуче сонце і повороти Подорожанського...

А з пам'ятником авторові афоризму: «Автомобіль не розкіш, а засіб пересування», — на найпівденнішій точці Сінаю — Рас Мохаммед наша презентаційна строката журналістська братія одноголосно радить не поспішати. Спочатку — виліпити погруддя усміхненого Поля Альвареса...

Нувейба—Рас-Мохаммед—ель-Накаб—Париж—Київ.

Фото автора

*Закінчення. Початок у номері 89 за 14 травня ц.р.

Сергій ПАВЛЕНКО, «Голос України»

«Гетьман-ловелас» — таке означення щодо особи Івана Мазепи побутує й досі, незважаючи на політичну реабілітацію головного керманича України кінця XVII — початку XVIII століть, і певною мірою закріплює у свідомості загалу інерційно негативне сприйняття цієї неординарної історичної постаті. Нічого дивного в тому немає, адже, які б важливі діяння не здійснював той чи інший діяч, авторитет політика великою мірою залежить від моральних засад його поведінки. А якраз цей бік життя гетьмана найбільш уразливий.

«НІКОГО НА СВІТІ НЕ ЛЮБИВ ТАК...»

Фатальне кохання Івана МАЗЕПИ

Івановї Мазепі, може, як нікому іншому «пощастило» на прискіпливу увагу до найпотаємнішого, найінтимнішого. Причиною тому, хоча це й парадоксально, стали не стільки сюжетно-інтригуючі біографічні подробиці, скільки насамперед чітка державотворча лінія гетьмана і поразка цього видатного політика-самостійника.

Першим вистрілив облудним пером по Мазепі польський шляхтич Я. Пасек. У молоді роки вони разом служили при дворі Яна Казиміра, володаря Речі Посполитої. Я. Пасек, за всіма ознаками, був учасником якоїсь змови. А юний Мазепа, дізнавшись про це, повідомив короля. Пажеві Яна Казиміра вдалося виправдатись, уникнути серйозного покарання, але вчинок кривдника він, звичайно ж, не забув. Коли Мазепа на Лівобережжі України був обраний гетьманом, заздрісний змовник-невдаха написав спогади. За його версією, шляхтич Фальбовський одного разу добряче провчив «дон-жуана» Мазепу, який учащав до його дружини: прив'язав голого до коня і пустив зухвальця через тернові зарості...

Коли ж історики почали вивчати подробиці цього «викриття XVII століття», то з'ясувалося, що в ньому, по суті, немає реального фактажу, зате літературної гіперболізації більш ніж достатньо.

І все ж, чи був справді у той час Мазепа закоханим? Хтозна, та документи свідчать, що Ян Загоровський 1663 року таки порушив справу про розлучення проти своєї молодої дружини, в якої він знайшов чимало подарунків від двадцятичотирирічного Мазепи. Ясна річ, що такого факту для розлучення замало, а тому ревнивий чоловік звинувачував дружину та її залицяльника мало не в замаху на власне життя. Мазепа тоді не був засудженим, і з цього випливає простий висновок: доказів протиправних дій молодого шляхтича Загоровський не мав. Певно, все ж таки взаємні кривди вплинули на судовий процес, який, очевидно, завершився розлученням Загоровських. На це вказує ось яка деталь: в одному з родовідників Ян Загоровський згадується вже з іншою дружиною — Софією Корчмінською.

Олена Загоровська впродовж 12 років позивалася з чоловіком за майно. Не знати, чи вдалося їй виграти процес. А ось із Мазепою вони, здається, одружились. У синодику Крупицько-Батуринського монастиря я знайшов не лише ім'я його померлого батька, а й якоїсь Олени. Тож це була перша дружина І. Мазепи Загоровська, яка рано пішла з життя? Поруч із нею названі імена Євдокії, Варвари, Тетяни. Чи не були це діти від першого шлюбу, які загинули?..

Гамбурзька газета «Гісторіше Ремаркс», подаючи 27 листопада 1703 року біографію Мазепи, зазначає, що він був одружений з багатою вдовою, яка померла у 1702 році. І «мав тільки доньку, що дуже скоро пішла з життя». За однією історичною версією, він одружився з дочкою білоцерківського полковника С. Половця Ганною Фридрикевич (удовою полковника Фридрикевича), за іншою — з близькою родичкою прилуцького полковника Д. Горленка. На наш погляд, остання — найвірогідніша. Адже Горленко був найближчим другом гетьмана.

Друга дружина, як повідомляє згаданий синодик, народила Варвару та Івана, які померли «младенцями». Отже, після 1702 року 63-річний гетьман залишився сам, не маючи прямих нащадків. Слід відзначити, що Іван Степанович виглядав набагато молодшим від своїх років. Французький посол Жан де Балюз, який зустрічався з гетьманом у 1704 році в Батурині, так описує його: «Вигляд у нього суворий, очі блискучі, руки тонкі й білі, як у жінки, хоч тіло його міцніше, ніж тіло німецького рейтара, вершник із нього знаменитий. Його дуже поважають у козацькій країні, де народ, загалом вільнолюбний і гордий, мало шанує тих, хто ним володіє». Природно, що після смерті дружини гетьман-удівець мав право подумати про своє особисте життя і насамперед про спадкоємця. Адже рід Мазепи по його лінії міг обірватися.

У 1704—1705 роках гетьман зробив свій новий вибір — його обраницею стала дочка генерального судді Василя Кочубея Мотря, якій на той час сповнилося років шістнадцять-вісімнадцять. Звичайно, вікова різниця між ними була величезною. Однак ті, хто звинувачує Мазепу в блуді, не враховують одну важливу деталь: гетьман домагався руки дівчини, яка відповідала йому взаємністю. Вона прагнула вийти заміж за нього! Зрозуміти це неважко: Іван Степанович для неї був у першу чергу уособленням мудрості, шанованою всіма людиною. Хіба ж не міг він зачарувати будь-кого своїм розумом, освіченістю? Той же Балюз згадував, що бачив у гетьмана розкішну бібліотеку, французькі та голландські газети; його вразило, що Мазепа з лікарями-німцями розмовляв німецькою мовою, а з італійськими майстрами — італійською...

До того ж І. Мазепа був не тільки політиком-державотворцем, а й поетом. Мова його листів ніжна і зворушлива. «Щасливії мої письма, що в рученьках твоїх бувають, ніж мої бідні очі, що тебе не оглядають», — писав він Мотрі.

Трагічно склалися взаємини між юною Кочубеївною та гетьманом. Мати дівчини відмовила йому. Дізнавшись про це, Мотря втекла у гетьманський палац. Мазепа, однак, змушений був відрядити її знову додому. У листі до коханої він пояснив свій вчинок так: «Моє серденько!

Завжурився, почувши од дівки таке слово, же Ваша Милість зло на мене маєш, іже Вашу Милість при собі не задержав, але одослав до дому. Уваж сама, що б з того виросло... Твої родичі б по всім світі розголосили: же взяв у нас дочку у ночі гвалтом і держить у себе замість наложниці».

Це свідчить про те, що гетьман був людиною високоморальною, він не міг піти проти Бога і проти суспільних звичаїв. Як видно з листування, плани для законного поєднання двох сердець були. На жаль, їх неможливо було здійснити без батьківського благословення. Історик М. Маркевич у 1843 році опублікував (у перекладі) записку Мотрі Кочубей до Мазепи: «Пусть будет так, или не так, но наша любовь не изменится. Пусть накажет Бог несправедливого! А я, хоть любишь, хоть не любишь меня, буду, как обещала, до гроба тебя любить, и не перестану любить от всего сердца, назло врагам моим».

Про цю обіцянку писав і Мазепа: «Спомни тільки свої слова, спомни свою присягу, спомни свої рученьки, которі мені не поєднократ давала, же мене, хоч будеш за мною, хоч не будеш, до смерті любити обіцяла».

Поривання дівчини до гетьмана жорстоко гасила мати. Мотрю дома не тільки соромили, а й навіть «катували». Про знущання зі своєї обраниці дізнався Мазепа. «Знав би я, як ворогам помститися, тільки ти мені руки зв'язала», — зазначає він в одному з листів. В іншому він, як видно, змирився з невтішним присудом долі і просить кохану не вдаватися до крайнощів: «Моє серце коханое!

Сама знаєш, як я сердечно, шалено люблю, ще нікого на світі не любив так. Моє б тобі щастя й радість. Нехай би їхала, да жила у мене; тільки ж я уважив, який конець з того може бути, при такій злості й заїдливості твоїх родичів. Прошу, моя любенька, не одмінися ні в чім, яко ж не поєднократ слово своє і рученьку давала, а я взаємно, поки жив буду, тебе не забуду».

Чому Кочубеї так уперто стояли на своєму? Чи ж не тому, що, знаючи про наміри Мазепи, задумали, скинувши його, посісти гетьманське місце?

У прагненні досягти своєї мети вони навіть не порахувалися з почуттями власної доньки. Її листи було відібрано і надіслано разом з доносом до Москви.

Пережити подібний глум дівчина не змогла. Мотря пориває з батьками і йде у монастир.

Письменник Б. Лепкий у своїй знаменитій трилогії помилково «видає» її заміж за генерального суддю В. Чуйкевича. Насправді ж побралися його син Семен Чуйкевич (ніжинський полковий суддя в 1730—1734 роках) з Катериною Кочубей. Адже у Любові Федорівни Жученко і Василя Леонтійовича Кочубея було двоє синів, Василь та Федір, і аж п'ятеро дочок — Ганна, Катерина, Мотря, Параска, Марія.

За кілька кілометрів від Батурина стояв Кербутовський, або Новомлинський, монастир і, мабуть, саме сюди постриглася в черниці Мотря.

В одному з давніх рукописів я знайшов згадку про те, що при облозі Батурина 1708 р. «приїхала черниця з монастиря дівочого Новомлинського возком, і в черничину одіж її милість пані Кочубеєву перевдягнула і вивезла подалі від лиха». На мою думку, це була Мотря, яка порятувала матір від небезпеки. За деякими джерелами, вона закінчила вік черницею і похована на кладовищі Пушкарівки, що на Полтавщині.

Про це трагічне кохання в народі й досі живуть легенди. Так, у Чернігові в XIX столітті була записана оповідь старожилів про те, як на Пречисту опівночі ходить біля «мазепиного будинку» Мотря «вся в золоті... довгі коси, мов гадюки з плеч спадають». Кого вона стріне, того просить зняти материне прокляття.

До речі, до нас дійшов портрет Мотрі Кочубей. Він зберігавсь у родині Івана Кочубея, який у 1918 році, покидаючи батуринську батьківщину, передав чи продав будинок Літаренку. Останнього попросив зберегти портрети Любові Федорівни Кочубей та її дочки Мотрі. Літаренка у 30-х розкуркулили, хату відібрали. Згодом у ній оселилася сім'я Максименків, які на горищі випадково і знайшли полотна, загорнуті в мішковину. Напис латиною під портретом Мотрі Кочубей обрізали, бо картина не вміщувалася в рамку, і повісили портрет в оселі.

Краєзнавець Олександр Кодаков, побачивши у 1967 році це зображення, скликав до Батурина істориків, мистецтвознавців. Проведена експертиза дещо розчарувала: то був не оригінал, а лише олійна копія XIX століття.

І все ж це не зменшує цінність знахідки. На користь того, що зображена дівчина-красуня — таки Мотря, говорить серйозний аргумент: донька і батько (портрет Кочубея зберігся) дуже схожі.

У 50-х роках в Осічі поблизу Батурина доживав віку останній чернець Крупицько-Батуринського монастиря. Він продовжував вести літопис. Краєзнавець Микола Шкляр бачив на власні очі грубезний фоліант, оправлений сріблом. У літописі він прочитав про те, що одного літа Кочубей їздив з доньками до Парижа і там якийсь знаменитий італійський майстер намалював портрет його пещениці...

Як би там зрештою не було, О. Пушкін не помилився, оспівуючи Мотрю:

Она стройна. Ее движенья
То лебедя пустынных вод
Напоминают плавный ход,
То лани быстрые стремленья.
Как пена, грудь ее бела.
Как тучи, локоны чернеют.
Вокруг высокого чела,
Звездой блестят ее глаза;
Ее уста, как роза, рдеют.

Шкода тільки, що через справжнє кохання, в якому нічого легковажного не було, згодом зробили з національного героя України такого собі ласого до дівчат старигана...

Чернігівська область.

«Гетьман Мазепа як історична особа не був представником жодної національної ідеї. Це був егоїст у повному розумінні цього слова... Найточніше визначення цієї особистості буде сказати, що це була втілена брехня. Він брехав перед усіма, всіх обдурював — і поляків, і малоросіян, і царя, і Карла, всім готовий був робити зло, як тільки з'являлася можливість отримати собі вигоду або вивернутися від небезпеки».

Микола КОСТОМАРОВ.

«Тож настав час спом'янути всіх наших борців за долю народу, а в їх числі і гетьмана Мазепу. Може, й не весь він чистий, як Христос, може, й не один гріх є на його душі, але все ж його ім'я серед борців, а не серед тих, хто «за шмат гнилої ковбаси» продавав і рідний край, і народ, і його будучність, і свободу, а гетьмана Мазепу узивав зрадником і анахтему йому у церкві возглашав».

Гнат ХОТКЕВИЧ.

«НЕ НАРІКАТИ, А ДІЯТИ»

Екслібрис місяця

Коли читаєш книгу Михайла Слабошпицького «Українець, який не захотів бути бідним», то дивне відчуття охоплює тебе. Таке враження, начебто потрапляєш під зливу посеред поля. І промокаєш, як то кажуть, до останньої нитки, і нічим захистити себе. Во немає рятунку від дошкульно-іронічної відвертості героя книги — Петра Яцика. «Японці, скажімо, — розмірковує він, — роблять ті самі речі, які могли б робити й українці, і продають їх по цілому світу — й автомобілі, й оптику, й комп'ютери. І японців у всьому світі знають як розвинутий, культурний народ. А українці їдуть в інші держави з гопаком, вишиванням, з фольклором та зі співом і намагаються всіх переконати: ми — найкультурніші, найкращі, найрозумніші; пожалійте нас і полюбіть. А в житті народів не буває безпричинної любові чи жалю один до одного. Там усе жорстко й раціонально. Там є тільки конкретні інтереси й конкретні потреби. Так звані дружба й любов народів один до одного завжди корисливі. Не альтруїзм, а меркантилізм на цьому рівні править світом. Час би нам це затямити й подолати в собі лінiву наївність, витравити з себе печерний романтичний дух».

Нині, коли в українському середовищі звідусіль тільки й чуєш сентиментальні нарікання — і на історичні обставини, і на войовничих сусідів, і на власну бідність, — мудрі сентенції канадського українця Петра Яцика навертають нас до сучасних реалій, до твердого усвідомлення того, що ніхто за нас не зробить наше життя ліпшим, заможнішим, комфортнішим, окрім самих нас. Бо кожен народ дбає передусім за власні інтереси, а вже тоді — допомагає іншим.

*Як постав задум звернутися до образу напрочуд непересічної особистості Петра Яцика — бізнесмена і мецената, який не шкодує мільйонів доларів для розвою української культури й науки, але ані цента не дасть викинути на вітер на якісь витребеньки. Власне з цього й розпочалася розмова оглядача «Голосу України» з письменником **М. СЛАБОШПИЦЬКИМ**.*

— Цієї книги могло б і не бути, якби мені восени дев'яносто другого року не випала нагода познайомитися з Петром Яциком, — сказав Михайло Федотович. — Звичайно, я чув про нього, знав, що він успішно веде свій бізнес, що він — один з найщедріших меценатів у всій нашій діаспорі. І все ж таки його ім'я звучало для мене абстракцією. І лише коли я зустрівся з ним на радіостанції «Пісня України» в Торонто, коли на мене війнуло від цієї яскравої особистості спокійною, певною себе силою, то відчув непереборну цікавість довідатися: що ж за людина той Яцик, про якого стільки — і різного! — говорять у Канаді?

Потім був вечір у його домі, були розмови на різні теми. Були його несподівані, часом парадоксальні, судження про багатих і бідних, етику бізнесу й виміри патріотизму, українську ментальність і вагу нашої діаспори в північноамериканському суспільстві. Мене здивувала не лише тонка спостережливість Петра Яцика, але і його освіченість (до речі, саме він відкрив мені одного з найвидатніших наших мислителів XX століття В'ячеслава Липинського). Тоді Яцик здався мені в цьому розумінні нетиповим бізнесменом. Бо він знав сотні цікавих та повчальних речей поза сферою бізнесу.

Повернувшись в Україну, я написав статтю «Феномен Петра Яцика», де намагався подати власні враження від нього. Вже після цього відчув: багато полишилося несказаним. А ще — в мене одне за одним народжувалися десятки запитань до нього. Знаючи його нетрафаретне мислення, хотілося почути його відповіді на них. Потім були ще зустрічі й розмови...

— Коли я правильно зрозумів, то вас цікавило не так Яцикове входження до великого бізнесу, як самі мотиви, що спонукали його до цього. Чи не так?

— Звичайно, Яцикові успіхи в бізнесі і його щедрі пожертвування заслуговують, щоб про це писали. Але якби він був менш цікава людина, то саме книгу написати про нього було б важко. Бо читача цікавлять не лише вчинки, не тільки факти, а передовсім психологія вчинків, психологія фактів, зрештою — життєва філософія тієї людини (якщо вона в неї є!). І в цьому розумінні Яцик — справді рідкісно змістовна натура, індивід з виразним моральним стрижнем. Тобто — з'явився саме той духовний матеріал, який завжди цікавить письменника. Отак і замаревіла ідея книги про українця, який вважає себе за нетипового.

— І в чому насамперед полягає ця нетиповість?

— Яцик вважає, що він краще за інших засвоїв уроки західного світу, має раціоналістичніші настанови й успішніше за багатьох інших провадить свій бізнес. Усе це він ілюстрував фактами зі своєї біографії, чисельними прикладами зі світу підприємництва й суто філософськими узагальненнями. Бо він не лише скрупульозний емпірик; він справді мислитель, який не зніťиться перед авторитетами, не приймає на віру того, на що не відповів собі сам.

Якось він також прохопився, що хотів би написати спогади. А йому є що розповісти. І цікава доля, й оригінальні спостереження, і позиція в західному світі, і, зрештою, багато чого іншого, властивого людині такого типу й такого духовного калібру. Отже, він був у стадії передумування, осмислення свого життя... Мій добрий приятель з Гамильтона Віктор Роєнко, який ставиться до Яцика з глибокою повагою, також багато розповідав мені про нього, заохочував до написання такої книги, твердо вважаючи, що вона потрібна українському читачеві саме сьогодні. І я взявся до роботи...

— Чи довго тривала праця над книгою?

— У буквальному розумінні недовго. Якихось три місяці. Але чимало часу забрав той період, який називають підготовчим. Я не знав багатьох елементарних для західного світу речей, чимало не розумів у тамтешніх стосунках людей. На все це потрібен час. Отже у мені помалу йшла якась робота. Щось розвиднялося в голові, щось я почав добачати, щось мені розкривали люди, щось давалося до розуміння вже в ході роботи...

— Отже, Яцикові уроки не минули безслідно і для автора книги...

— Мені навіть шкода, що вже скінчилася ця робота, бо писалося про Яцика легко й радісно. Мені самому був справді цікавий мій герой, а той матеріал, який увійшов до книги, духовно збагатив мене. Я відчуваю: якщо візьмуся до нової літературної роботи, то намагатимуся виконувати її так творчо і сумлінно, як виконує свою роботу він, Петро Яцик. Кажуть, що книга виховує читача. Не знаю, якою мірою це так. Але добре знаю, що ця книга значною мірою виховала самого автора.

— Думаю, такої думки дійдуть і наші співвітчизники, які познайомляться з Петром Яциком, прочитавши книгу «Українець, який відмовився бути бідним». Особливо ті, які тільки-но ступили на самостійний життєвий шлях.

— Звичайно ж, хочеться вірити, що ця книга буде цікава молодому читачеві. У своїх роздумах Яцик найчастіше звертається до молоді. Саме з нею він пов'язує свої надії на піднесення авторитету України у світі. «Не нарікати, а діяти», — любить повторювати бізнесмен. У молоді є час вчитися у світу і є ота жадоба до самоствердження, що дає невичерпний запас сил для досягнення мети.

З письменником розмовляв
Роман ВАТРИЧ.

На знімку: канадський бізнесмен Петро Яцик.

Василь БАБУХ, «Голос України»

Уїкенд на сільському подвір'ї

Кілька літ тому тоді ще Чернівецький облвиконком витратив чималу суму коштів зі свого бюджету на розробку концепції розвитку місцевого та міжнародного туризму на Буковині. Ленінградські фахівці, залучені до цього, пішли шляхом «гігантоманії», видавши на-гора кілька томів своїх розмірковувань над тим, як перетворити мальовничий край на «туристську Мекку». Вони понатикували на карту області фешенебельні кемпінги, багатозіркові готелі, гірські притулки з ресторанами, корчмами та іншими розважальними закладами, обіцяючи Буковині нечувані бариші від їхньої експлуатації.

Обговоренню концепції була присвячена одна з сесій облради. Депутатський корпус Буковини, заворожений розмахом концепції, майже одноголосно висловився за її втілення. Зізнаюся, що серед лісу тих рук була й десниця автора цих рядків.

Ніхто з нас не хотів замислитись над тим, що над цією «великомасштабною» концепцією тяжіли невідворотні житейські реалії. Буковинська земля на той час уже була рясно посипана радіонуклідами, і метикуватий зарубіжний турист боявся навіть глянути в наш бік, не те, що подаватися на милі наші манівці. Тим часом місцева влада продовжувала наївно вірити в казочку про те, що досить звести на карпатських схилах модерновий кемпінг, як туди вервечками потягнуться вражені європейці.

Першими делікатно натякнули на хибність такого підходу австрійські бізнесмени, які останнім часом почали навідуватися на Буковину на запрошення громадських організацій. Один з них — радник бургомістра землі Карінтія Вільгельм Тіло — висловився однозначно: забудьте про масштаби, не ловіть бога за бороду, починайте з малого: свого часу Австрія теж хворіла таким недугом, але швидко переслабувала. Пан Вільгельм запропонував нам найбільш прийнятну для місцевих буковинських умов форму відпочинкової індустрії — «ім бауернгоф», по-нашому — відпочинок на сільському подвір'ї. І пояснив, як це робиться на практиці:

— Не викидайте грошей на вітер — у ваші, навіть багатозіркові готелі, ніхто з багачів не приїде. По-перше, ви не забезпечите їм такого комфорту, як, приміром, на островах Фіджі чи в Гаїті. Вам, даруйте, навіть Куба в цьому не рівня. Ваша туристична клієнтура — це люди середнього або нижче середнього достатку. Їхній гаманець товстий не настільки, щоб вирушати на Фіджі. Ось на цьому й ловіть західного туриста.

Про що йдеться? Контингенту з середнім достатком треба пропонувати те, що ми в Австрії називаємо «бауернгоф». Та затямте: цей вид відпочинку теж треба уміти організувати. Ініціативу мають узяти в свої руки розворотливі туристичні компанії, які повинні визначити мережу тих селянських дворів, що спроможні приймати на кількаденний відпочинок гостей з міста. Вони ж мусять забезпечити прибульців ситим, екологічно чистим харчуванням, хатнім затишком. Ми в Австрії залучаємо до участі в організації такого відпочинку селянські двори, що межують з фермерськими обійстями. Для того, щоб легше було розв'язувати проблему харчів. Це ж дуже зручно, коли селянин кооперується з фермером, у якого є молоко, м'ясо, бринза, сир, сметана, а влітку — різноманітні овочі та фрукти. На Буковині, наскільки мені відомо, теж можлива така співпраця, особливо в гірських районах, де набув поширення фермерський рух.

На користь «бауернгофу» свідчить такий факт. Упродовж кількох літ у віддаленому гірському селі Конятин (це в глибинці Буковинських Карпат) із задоволенням відпочиває на гуцульському обійсті відома естрадна співачка Едіта П'єха. Вона оздоровлюється цілющим повітрям, настоянним на смерекових пахощах, залюбки попиває козяче молоко, їсть бринзу, обтирається водою з гірських потоків.

Я розповів Едіті Станіславівні про принади «бауернгофу», про те, що на Буковині він теж може невдовзі прижитися. На що вона відповіла:

— Повірте, у мене є змога відпочивати на берегах синіх морів, наймати багаті покої. Але я сита по горло цивілізованим відпочинком, гамірливими пляжами. Тепер мій причал — архаїчний сільський двір. Кращого відпочинку для душі не мислю.

Стосовно «бауернгофу», то за нього варто братися. На цьому розбагатіло чимало країн. Ви теж можете стригти на ньому купони. Тим більше, що Буковину сам Бог нагородив такими неземними красотами. Та й підприємливими людьми ви не обділені.

А й справді вони у нас є. Нещодавно під егідою облдержадміністрації відбулася нарада, на якій обговорювалися форми так званого малого туризму. Йшлося й про «бауернгоф». Про нього говорили найбільше. Врешті-решт, знайшлися й ентузіасти, які візьмуться за цю справу. Є надія, що нинішнього літа кілька селянських дворів приймуть перших сміливців порозкошувати в патріархальному середовищі. При цьому уникнути нашим підприємцям помилок з доброї руки пана Вільгельма Тіло допоможуть австрійські радники. Це не обійдеться нам жодним шилінгом.

Чернівецька область.

ІНФОРМАЦІЯ

про випуск акцій акціонерного товариства відкритого типу

«Прикарпатська інвестиційна компанія «ПРІНКОМ» (другий випуск)

1. Основні дані про емітента

Акціонерне товариство «Прикарпатська інвестиційна компанія «ПРІНКОМ» зареєстроване рішенням виконавчого комітету Івано-Франківської міської Ради народних депутатів 23 лютого 1994 р. № 47-р (реєстраційний № 1258-АТ) у формі акціонерного товариства відкритого типу.

На дату прийняття рішення про випуск акцій статутний фонд компанії оголошений у сумі 100 000 000 (сто мільйонів) карбованців, який розподілено на 10 000 (десять тисяч) простих іменних акцій номінальної вартістю 10 тис. крб. кожна. Всі акції цілком оплачено й розміщено між засновниками компанії.

Засновниками компанії є:

Івано-Франківське регіональне управління Промінвестбанку України;

Івано-Франківський центр науково-технічної і економічної інформації;

редакція українського ділового щотижневика «Галицькі контракти»;

агропромислова фірма «Іскра»;

акціонерне товариство «Фінансова корпорація «РАНІ»;

товариство з обмеженою відповідальністю «Інтеркоміс»;

товариство з обмеженою відповідальністю «Гейм».

Органами управління компанії є загальні збори акціонерів, рада компанії, виконавча дирекція, ревізійна комісія.

Голова ради компанії — п. Житков Євген Вікторович, директор АТ «Фінансова корпорація «РАНІ».

Генеральний директор компанії — п. Рязанцев Віктор Володимирович, освіта вища, інженер з електронної техніки, економіст, загальний стаж роботи 22 роки, останнє місце роботи — фінансовий директор концерну «РОДОН».

Директор з фінансів і маркетингу — п. Соколан Михайло Тадейович, освіта вища, економіст, загальний стаж роботи 18 років, останнє місце роботи — заступник директора заводу «Квант».

Головний бухгалтер компанії — п. Зінякова Ніна Миколаївна, освіта вища, економіст, загальний стаж роботи 13 років, останнє місце роботи — головний бухгалтер заводу «Екран».

У власності керівних працівників акцій компанії немає.

Місцерозташування компанії: 284000, м. Івано-Франківськ, вул. С. Бандери, 1. Поштова адреса компанії: 284006, м. Івано-Франківськ, а/с 137.

Телефон (телефакс) — (8-03422) 6-17-00.

Заборгованості щодо сплати податків компанія не має. Адміністративні та економічні санкції державні органи на компанію не накладали.

2. Мета та предмет діяльності

Мета діяльності компанії — мобілізація грошових коштів інвесторів, у тому числі іноземних, та їх вкладання в розроблення та реалізацію комплексних програм соціально-економічного розвитку регіону, підприємств та організацій, розвитку інфраструктури фондового ринку та ринку цінних паперів; отримання прибутку та реалізація соціально-економічних інтересів акціонерів компанії за рахунок прибутку.

Основні напрями діяльності компанії:

інвестиційна діяльність, акумулювання коштів, у тому числі приватизаційних, населення та юридичних осіб та їх вкладання в економічний розвиток регіону, підприємств, організацій;

діяльність щодо випуску цінних паперів;

комерційна та комісійна діяльність з цінними паперами;

діяльність, пов'язана з обігом приватизаційних цінних паперів;

трастова діяльність;

інформаційна, науково-дослідна, рекламно-видавнича, консультаційна, маркетингова, зовнішньоекономічна та інші види діяльності, пов'язані з інвестиціями та обігом цінних паперів.

Граничні розміри диверсифікації капіталу компанії визначаються чинним законодавством.

3. Дані про емісію цінних паперів

Рішення про випуск акцій прийнято загальними зборами засновників компанії 18 березня 1994 р. Протокол № 3.

Вид акцій, що випускаються, — прості іменні. Загальна сума емісії становить 3 000 000 000 (три мільярди) карбованців. Номінальна вартість однієї акції — 10 000 (десять тисяч) карбованців. Кількість акцій — 300 000 (триста тисяч) штук.

Акції продаються фізичним та юридичним особам, у тому числі іноземним, шляхом відкритої передплати.

Статутний капітал товариства з урахуванням цього випуску акцій становитиме 3 100 000 000 крб., загальна кількість акцій — 310 000 шт., серія і порядкові номери — 1А №№ 000 000 — 310 000.

Початкова ціна реалізації однієї акції на початку проведення передплати — 10 тис. крб. Акції реалізуються за такою ціною протягом перших трьох тижнів, після чого реалізація здійснюється за курсом, установленим, виходячи із співвідношення попиту та пропозиції, але не менше за номінальною.

Форма випуску акцій — безготівкова. Акціонерові на загальну суму придбаних акцій після повної сплати їх вартості видають сертифікат, який засвідчує його право на володіння акціями.

Кількість акцій, якою може володіти окремий акціонер, як правило, не може перевищувати 5% загальної емісії (більше — за погодженням з дирекцією компанії).

Випуск та обіг акцій компанії на ринку цінних паперів здійснює фінансовий посередник — акціонерне товариство «Фінансова корпорація «РАНІ» (ліцензія Міністерства фінансів України № 177). Місцерозташування АТ «ФінКор «РАНІ» — м. Івано-Франківськ, вул. С. Бандери, 1, кімн. 1005, поштова адреса — 284006, м. Івано-Франківськ, а/с 137; телефон (факс) — (8-03422) 2-51-26.

Передплата проводиться за адресою фінансового посередника.

Дата початку передплати — 16 травня 1994 р.

Дата закінчення передплати — 16 серпня 1994 р.

4. Відомості для акціонерів

Особи, які бажають придбати акції АТ «ПРІНКОМ», мають оплатити повну вартість передплачених акцій, після чого їм видають сертифікат акцій.

Юридична чи фізична особа стає акціонером компанії з моменту повної сплати вартості передплачених акцій.

Акціонер має право:

брати участь в управлінні справами компанії шляхом участі в роботі загальних зборів акціонерів;

обирати та бути обраним до виборчих органів управління;

одержувати частину прибутку (дивіденди) від діяльності компанії;

одержувати інформацію про діяльність компанії.

Голосування на загальних зборах акціонерів проводиться за принципом: одна акція — один голос. У голосуванні на загальних зборах акціонерів беруть участь акціонери (їхні представники), які мають не менш як 500 голосів.

Розмір дивідендів за акціями визначається загальними зборами акціонерів за результатами фінансово-господарської діяльності компанії за рік.

Виплата дивідендів здійснюється протягом місяця після проведення чергових загальних зборів акціонерів шляхом перерахування їх на рахунки акціонерів або іншим способом за рішенням загальних зборів акціонерів.

Акціонер має право без погодження з іншими акціонерами продавати, дарувати, передавати у спадщину, відчужувати іншим передбаченим чинним законодавством способом належні йому акції, зареєструвавши факт передачі у фінансового посередника, який здійснює випуск та обіг акцій компанії. Передача права власності на акції вважається здійсненою з моменту її реєстрації у фінансового посередника.

Акціонерам компанії надаються такі пільги:

переважне право на придбання додатково випущених компанією цінних паперів;

право на пільгове придбання акцій інших емітентів, продаж яких здійснює компанія;

виконання у першочерговому порядку комплексу робіт і консультацій з питань акціонування, формування пакетів, цінних паперів, використання приватизаційних цінних паперів, залучення вітчизняних та іноземних інвесторів.

За відмови від випуску акцій особам, які передплатили акції, повертають внесені ними суми або інше майно не пізніше як через 30 днів.

У разі перевищення передплати статутний фонд збільшується у порядку, встановленому чинним законодавством.

Чинники можливого ризику:

непослідовність та невизначеність економічної політики центральних та місцевих державних органів управління;

затримки у реалізації республіканської та регіональних програм приватизації.

ІНФОРМАЦІЯ

про випуск акцій акціонерного товариства відкритого типу

«РОДОН»

А. Характеристика емітента

1. Фірмове найменування:

Акціонерне товариство відкритого типу «Родон»

Скорочено: АТ «Родон»

2. Місцезнаходження: Україна, 284021, м.Івано-Франківськ, вул.Вовчинецька, 225.

3. Акціонерне товариство відкритого типу «Родон» засноване на підставі наказу Міністерства машинобудування, військово-промислового комплексу і конверсії України від 17 листопада 1993 року № 650 шляхом перетворення державного підприємства — заводу «Позитрон» на відкрите акціонерне товариство відповідно до Указу Президента України «Про корпоратизацію підприємств» від 15 червня 1993 року.

АТ «Родон» зареєстроване виконавчим комітетом Івано-Франківської міської Ради народних депутатів 30.11.93 року, реєстраційний № 0972-АТ.

4. Засновником товариства є Міністерство машинобудування, військово-промислового комплексу і конверсії України (Мінмашпром України).

5. Статутний фонд АТ становить 52 840 800 000 (п'ятдесят два мільярди вісімсот сорок мільйонів вісімсот тисяч карбованців), визначений згідно з актом оцінки вартості цілісного майнового комплексу заводу «Позитрон», затвердженим Мінмашпромом України 29.10.93 року.

Середньоспискова чисельність працівників на 1 січня 1994 року становила 6 605 чоловік.

6. Предмет діяльності товариства:

розробка, застосування у виробництві та серійний випуск виробів електронної техніки, в тому числі — спеціального призначення;

розробка, серійне виробництво та обслуговування складної побутової та медичної техніки;

розробка та виготовлення нестандартного контрольно-вимірювального, спеціального технологічного обладнання;

розробка і впровадження програмного забезпечення, автоматизованих систем управління та техніки для цих систем;

надання послуг, пов'язаних з діяльністю товариства;

будівельна, автотранспортна, сільськогосподарська, комерційна, торговельна, постачальницька, біржова, брокерська, лізингова, інформаційно-видавнича, рекламна діяльність, яка відповідає цілям, що передбачені статутом;

лікувально-профілактична, фізкультурно-оздоровча, освітня діяльність;

іноваційна, інвестиційна, консалтингова діяльність;

зовнішньоекономічна діяльність в рамках, передбачених статутом.

7. Керівні особи:

голова правління, президент АТ — Бідник Дмитро Ілліч, освіта вища, інженер електронної техніки, кандидат технічних наук, виробничий стаж 30 років, стаж на останньому місці роботи 5 років;

віце-президент АТ — Остапчук Анатолій Іванович, освіта вища, інженер електронної техніки, кандидат фізико-математичних наук, виробничий стаж 22 роки, стаж на останньому місці роботи 5 років;

головний бухгалтер — Войтків Іван Васильович, освіта середня спеціальна, бухгалтер, виробничий стаж роботи 14 років, стаж на останньому місці роботи 5 років.

Б. Опис ділової активності емітента

1. Свою діяльність акціонерне товариство здійснює в таких основних напрямах:

задоволення потреб народного господарства та населення в продукції виробничо-технічного призначення, товарах широкого вжитку, різноманітних послугах;

розвиток на комерційній основі різних форм зовнішньоекономічної діяльності та зовнішньоекономічних зв'язків;

реалізація соціально-економічних інтересів акціонерів за рахунок прибутку.

2. Станом на 1 січня 1994 року:

Балансовий прибуток за 1993 рік — 8 581 309 тис.крб.

Обсяг продукції у 1993 році за цінами 1993 року — 65 921 666 тис.крб.

Заборгованість за 1993 рік:

— дебіторська — 15 398 000 тис.крб.

— кредиторська — 19 459 000 тис.крб.

В. Дані про емісію цінних паперів

1. Рішення Мінмашпрому України № 650 від 17 листопада 1993 р. про створення відкритого АТ «Родон» є рішенням про випуск акцій товариства.

Випуск акцій зареєстровано Міністерством фінансів України, свідоцтво про реєстрацію випуску цінних паперів № 84/1/94 від 01.03.94 р.

2. Загальний обсяг емісії становить 52 840 800 000 карбованців. Випускається 5 284 080 простих іменних акцій номінальною вартістю 10 000 крб. кожна. Акції випускаються серією А-1 №№ 0 000 001 — 5 284 080.

3. Мета використання фінансових ресурсів, залучених внаслідок емісії, — приватизація майна державного підприємства.

4. Акціонери мають право:

брати участь в управлінні справами товариства у порядку, визначеному статутом;

брати участь у розподілі прибутків товариства та отримувати їх частку (дивіденди);

отримати частку вартості майна товариства у разі його ліквідації, пропорційно вартості належних їм акцій;

отримувати інформацію про діяльність товариства.

Кількість акцій, якою може володіти один акціонер (за винятком засновника), як правило, не може перевищувати 5% загальної емісії (більше за погодженням зі спостережною радою товариства).

У голосуванні на загальних зборах акціонерів (їх представників) беруть участь акціонери (їх представники), які мають не менше 17 000 голосів, один акціонер (його представник) не може мати більше 255 000 голосів (за винятком засновника).

5. Запланований курс акцій:

пільговий продаж акцій здійснюється відповідно до чинного законодавства за номінальною вартістю;

вільний продаж акцій здійснюється за курсом, який встановлюється на підставі співвідношення попиту та пропозиції.

6. Нарахування дивідендів здійснюється відповідно до чинного законодавства за рахунок прибутку товариства, у розмірах і в строки, що визначаються загальними зборами акціонерів та статутом товариства. Дивіденди нараховуються пропорційно до частки номінальної вартості акції кожного акціонера у статутному фонді АТ.

7. Виплата дивідендів відбувається шляхом перерахування коштів на вказані акціонерами рахунки або іншим чином за рішенням загальних зборів.

Г. Розміщення акцій, терміни передплати

1. Розміщення акцій АТ «Родон» здійснює фінансовий посередник — акціонерне товариство «Фінансова корпорація РАНІ» (ліцензія № 177 Міністерства фінансів України на здійснення всіх видів діяльності з цінними паперами).

Місцезнаходження АТ «Фінансова корпорація РАНІ» — м.Івано-Франківськ, вул.С.Бандери, 1 кімн.1005.

Поштова адреса — 284006, м.Івано-Франківськ, а/с 137.

Телефон (телефакс) — (8-03422) 2-51-26.

2. Форма випуску акцій — безготівкова. На загальну вартість придбаних акцій акціонерові видається сертифікат — документ, який підтверджує право володіння акціями.

3. Порядок розміщення акцій:

— пільговий продаж членам трудового колективу — 1 750 676 акцій (33%)

в тому числі:

за приватизаційні майнові сертифікати — 994 140 акцій (19%)

за власні кошти — 492 336 акцій (9%)

за власні кошти відповідно до п.9 Указу Президента України «Про корпоратизацію підприємств» — 264 200 акцій (5%);

— вільний продаж — 3 533 404 акцій (67%)

в тому числі:

за приватизаційні майнові сертифікати — 2 707 700 акцій (51%)

за власні кошти — 825 704 акцій (16%).

4. Передплата акцій здійснюється за адресою:

Україна, 284021, м.Івано-Франківськ, вул.Вовчинецька, 225. Телефон: (8-03422) 6-36-33, 3-22-23. Телефакс: (8-03422) 6-17-00, 6-24-66.

Заяви на придбання акцій за встановленою органом приватизації формою від юридичних та фізичних осіб приймаються:

— пільгова передплата членам трудового колективу за приватизаційні майнові сертифікати і власні кошти — з 3 травня 1994 року по 3 липня 1994 року;

— відкрита передплата за приватизаційні майнові сертифікати і власні кошти з 1 липня 1994 р. до 31 жовтня 1994 р.

Д. Фактори ризику

Приймаючи рішення про придбання акцій АТ «Родон», треба враховувати фактори ризику:

погіршення загальної економічної ситуації в Україні;

неефективність та непослідовність заходів уряду у проведенні економічної реформи;

прогресування інфляції.

УКРАЇНСЬКИЙ КРЕДИТНИЙ БАНК

Факс 044/274-30-27
Телекс 631323 KWIT SU

CREDIT UKRAINIAN BANK

МИ ДАЄМО ШАНС!

-ДЕПОЗИТИ ЮРИДИЧНИМ ОСОБАМ:
-НА ТЕРМІН 12 МІСЯЦІВ І БІЛЬШЕ З ВИПЛАТОЮ 1200% РІЧНИХ ПІСЛЯ ЗАКІНЧЕННЯ ТЕРМІНУ ПРИ МІНІМАЛЬНОМУ ВНЕСКУ 250 МЛН. КРБ.
-на термін від місяця і більше з виплатою від 250% річних щомісячно,
-на термін від 3 місяців і більше з виплатою від 320% річних щокварта льно, (мінімальний внесок - 100 млн. крб.)
Тел.: /044/ 219-27-07, 219-27-09

-ПОСЛУГИ ПО КУПІВЛІ/ПРОДАЖУ ВАЛЮТ КРАЇН СНД НА УКРАЇНСЬКІЙ МІЖБАНКІВСЬКІЙ ВАЛЮТНІЙ БІРЖІ.
-ПОСЛУГИ ПО КУПІВЛІ ВКВ.
Тел.:/044/ 441-98-89, 441-93-97

-БЕЗКОШТОВНЕ ВІДКРИТТЯ РАХУНКІВ ЮРИДИЧНИМ ОСОБАМ.
Тел.:/044/ 244-64-77, 274-30-41

-ГРОШОВО-КРЕДИТНЕ І РОЗРАХУНКОВО-ПЛАТІЖНЕ ОБСЛУГОВУВАННЯ.
Тел.:/044/ 219-25-43

-ВСІ ВИДИ МІЖНАРОДНИХ РОЗРАХУНКІВ.
Тел.:/044/ 219-24-86, 441-93-97

INFOCON

Уважаемые господа!

Фирма "Минолта Трейдинг Украина" предлагает Вам со склада в г. Донецке **станцию технического обслуживания автомобилей** модульного типа с комплектующим оборудованием по цене **50 тысяч долларов США** на условиях самовывоза.

Форма оплаты любая.

Если Вас интересует более подробная информация, сообщите нам Ваши вопросы и пожелания.

Будем рады сотрудничать с ВАМИ.

Контактный телефон : (044) 550-58-54

Шоколадное море, в котором можно утонуть...

Предлагаем со склада в Луганске по самым выгодным для Вас ценам следующие товары:

цена, крб.
(с учетом всех налогов и сборов)

— **Шоколад** (100 г), пр-во Франции— 19000 крб.
— **Конфеты «Черри» («CHerry»)** (заспиртованная вишня в шоколаде) импортного пр-ва:
расфасовка по 120 г — 38500 крб.;
расфасовка по 240 г — 77000 крб.
Какао растворимый (400 г) пр-во Австрии — 68000 крб.
Детское питание пр-ва Голландии и Болгарии (по контракту).
Форма оплаты — любая (по факту).
Самовывоз из Луганска.
Телефоны: (0642) 47-98-24, 54-28-71, 55-40-26, 41-30-72.
Тел. (факс): (0642) 52-72-80, 54-28-71.

ОРГАНІЗАЦІЯ РЕАЛІЗУЄ зі складу в Києві
бензозаправник з роздавальним механізмом на базі ЗІЛ-131;
мастилороздавальні колонки;
автозаправні блок-пункти (контейнерні заправки місткістю 8 куб.м);
переносні телевізори «Славутич» 34ТБ412Д.
Телефони: (044) 212-48-03, 224-41-55.

«ГОСПОДАРІ ЗЕМЛІ»

Нова серія програм Бі-Бі-Сі МПМ з новими ідеями для УКРАЇНСЬКИХ селян - в ефірі УКРАЇНСЬКОГО радіо!

Слухайте наші програми на хвилях радіостанції «Колос» щопонеділка о 6.30, починаючи з 11 квітня.

Інформація про випуск акцій АТ «Українська аудиторська компанія ФОРП"

Основні дані про емітента

1. Рішення про створення відкритого акціонерного товариства «Українська аудиторська компанія ФОРП» (надалі Товариство) прийняте засновниками 20 лютого 1994 р., протокол № 1. Засновники Товариства — Українська торговельно-промислова і фінансово-кредитна компанія ОРП та фізична особа. Передбачуваний розмір статутного фонду Товариства — 100.000.000 (сто мільйонів) крб., який формується у грошовій формі. Початкові внески повинні бути зроблені на р/р 2467662 в АК Будбанк, МФО 300045.
2. Юридична адреса: м. Київ, вул. Воровського, 29-б.
3. Органами управління емітента є загальні збори акціонерів, спостережна рада, правління Товариства.

Предмет статутної діяльності «Українська аудиторська компанія ФОРП»

4. Предмет діяльності Товариства — аудиторські та консультаційні послуги.

Відомості про випуск цінних паперів

5. Випуск акцій Товариства складається із 1000 (тисячі) простих іменних акцій на загальну суму 100 000 000 (сто мільйонів) крб.номінальною вартістю 100 000 (сто тисяч) крб. Права акціонерів визначені чинним законодавством.
6. Розповсюдження акцій Товариства починається з 30 травня 1994 року і триватиме до 4 червня 1994 року.
7. Дата установчих зборів — 6 червня 1994 року.
8. Для фізичних осіб акції розповсюджуються без будь- яких обмежень. Юридичні особи купують акції на підставі угоди з Засновниками. Запланований курс продажу акцій — номінальна вартість. В разі якщо передплата акції перевищує розмір статутного фонду, засновники можуть відхиляти зайву передплату, відмова у передплаті проводиться згідно з переліком передплатників з кінця переліку.
9. Виплата дивідендів здійснюється один раз на рік упродовж місяця після загальних зборів акціонерів за місцем розташування страхової компанії.

Акції можна придбати за адресою: вул. Воровського, 29-б.
Довідки за телефоном 216-19-43.

Фирма "Творчество" предлагает новейшую модель ШИРОКОГО матричного принтера CPF-136 RA (Япония) .

High Quality ! Special offer !

Стоимость ***В 3 РАЗА НИЖЕ*** стоимости аналогичного принтера EPSON. Автозагрузка бумаги и кириллизация шрифтов.

Оптовые скидки до 10% ! Чрезвычайно выгодная покупка!!!

Справки по тел.: (044) 224-12-04, 221-53-01, 220-19-14

Постоянно в продаже

автозаправочные станции;
колонки «Нистру»;
автокраны КС575А-1;
автопогрузчики 40810 Г/П.5 т, дизель;
трактора МТЗ-80;
экскаваторы ЭО3323; Э02628 на базе МТЗ; ЭО 2629 на базе ЮМЗ;
«Шкода» 706 С П/П «Алка» Г/П 13Т, 1982 Г/В.
Телефоны: (044) 435-70-77, 435-21-22, 435-61-10, 435-61-08.

СОЛЬ-ЛИЗУНЕЦ

для вскармливания сельскохозяйственных животных ОСТ 18-87-85 по самым низким ценам
в виде:
брикетов;
блоков;
глыбы.
Украина, 343414, Донецкая обл., г.Соледар, ул.Чкалова, 1а, ПО «Артемсоль».
Тел.: (06274) 4-25-70, 4-25-71, 4-40-71, 4-31-28.
Факс (06274) 4-25-11, 4-25-15.

Летний отдых и лечение в Одессе предлагает фирма. «СПС-Лтд».
Тел./факс (0482) 61-88-42

БОМБА

(Закінчення. Початок на 9-й стор.)

Знайомим і багатонадійним звуком клацнув ключ у дверях. Залунали кроки в коридорі, їх звуки прошивали мене наскрізь. За хвилину до кімнати увійшов д-р Хегнер, несучи перед собою пакунок, загорнутий у цупкий папір. Привітавшись, розв'язав пакунок, подав мені поношену уніформу німецького солдата. Тримався замкнуто, але довірливо.

— Приміряйте, — сказав він чемно.

— Хіба можна покладатись на цю бутафорію?

— Свята правда, — посміхнувся він. — Але іншого виходу нема.

Я підкорився його вимозі, одягнув френча й штани. Д-р Хегнер оглянув мене й залишився задоволений. Одяг був якраз, ніби пошитий на мене, правда, черевики виявились трохи завеликі.

Тепер, за словами д-ра Хегнера, я виглядав нормальною людиною.

— Боюся, що не зумію висловитись точно, — сказав він. — Мої духовні запити від перших днів мого свідомого життя були спрямовані на людину. Я шанував добро й порядність, що їх розтоптали хельдинги фюрера. Ось ті підстави, на які я опираюсь, допомагаючи вам. І прошу не дивуватись, мене мучить совість за гріхи моїх земляків.

Він говорив твердо й чітко, але відчувалось, що це коштує йому неабияких зусиль. Я слухав його з подивом. Чув, як стукало в моїх скронях, серце, здавалось, ось-ось зупиниться. А коли він замовк, я, надавши обличчю мученицького виразу, спитав, що таке, на його думку, гріх, яким так перейнята вся його істота.

Відповідь була негайною:

— Гріх — це сліпота, самообман. Я багато думав над тим, чому люди вбивають людей. Увірувавши в ідею, вони пішли на гріх. Вони вбивають, бо одурені. Вони хотіли, щоб їх одурювали. Їх розполовинили між політикою й естетикою. І поки цього не усвідомлять, вони приречені на муки й страждання.

Незвичність такого переконання вражала, вона підносила мене над суворою буденщиною, і я ширяв у височості, намагаючись вибрати з його слів тільки ті, що були дотичні до мого інтересу. Але справжнє запаморення я відчув, коли д-р Хегнер вийняв з кишені солдатську книжку і, прочитавши, зажадав від мене запам'ятати «про всяк випадок» вихідні дані: «Клейст Генріх, єфрейтор, цивільна професія — столяр, місце проживання — Гельзенкірхен». Мені було трохи прикро, хоч я й не міг сказати, чому саме. Особливо після того, як він сповістив, що приготовлений для мене наплічний мішок з харчами і цивільним одягом лежить у кузові автомобіля. Мені також гарантований проїзд до французького міста Мец. Далі я маю рятуватися на власний розсуд. Не зашкодить придумати якусь легенду, адже мій жахливий акцент легко розпізнає перший стрічний бовдур-жандарм.

— Гадаю, вам усе зрозуміло, — квапливо мовив доктор Хегнер, нахиливши голову з пласким лобом уперед.

— Інших шансів на порятунок я не бачу. Вибір один: через годину я вас відвезу до поїзда.

В душі моїй наростало щось схоже на вдячність. Але от лихо, і цього разу, переконавшись у своїй самоті, я віддався солодкій мужній печалі власних мрій. Я втікав не від себе, а до себе. Втікав, щоб досягти заповітної мети — України, з якої мене силоміць вивезли земляки доктора Хегнера. Він же спроваджує мене до Франції. Як і в Празі, мені нав'язали чуже ім'я, і я покірно прийняв його, чіпляючись за життя. Змінити себе мені не під силу, як і іншим також. Обставини безжально тиснули на мою свідомість, примушували весь час натягати на себе маску, точніше — ніколи не скидати з себе маски, інакше — повний крах, абсолютне самозруйнування. Всяка спроба підкоритись причинно- наслідковим закономірностям свого розвитку або відшукати закони історичного розвитку — абсурдна затія.

— Маєте цілковиту слушність, — сказав я швидше собі, ніж доктору Хегнеру, так і не скинувши з себе маски.

— Можливо, — погодився він і перевів погляд на годинник. — Ну що ж, пора в дорогу.

Прямий, мов стріла, він рушив до дверей. Я знав з власного досвіду, як напружуються нерви в такому становищі.

Опинившись надворі, я зрозумів, що вже пізня пора, очевидно, звернуло за північ. Місто було безгомінне, в ньому все змовкло, крім шерехів. Десь дуже далеко пролунав сильний вибух, мабуть, вибухнула бомба, забравши чиєсь життя. Ми посідали в машину, і доктор Хегнер запустив двигун.

Василь БАБУХ, «Голос України»

Мріяв митець повернутися додому

У селі Борівця, що на Буковині, відкрито виставку творів видатного канадського художника, українця родом Василя Курилика. Основу експозиції становить його славнозвісна живописна серія «Страсті Христові», яка здобула майстрові світове визнання.

З Борівець походять батьки митця. Тут, на предківщині, він побував лише перед смертю. Візу на поїздку в Україну йому довго не давали радянські можновладці, оскільки митець був противником тоталітарної системи, комуністичної ідеї. За кожним його кроком під час перебування в Борівцях стежили недремні очі кадебешників.

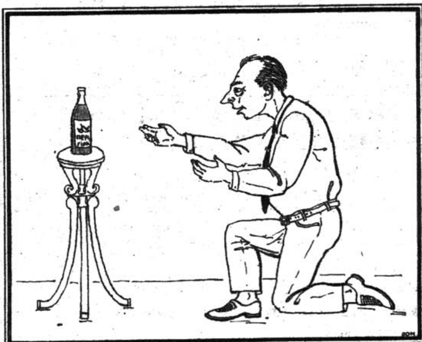
З цієї поїздки він привіз багато замальовок, які стали окрасою канадських музеїв. Василь Курилик мріяв показати створене ним борівцям. І це збулося тільки тоді, коли незалежна Україна почала гідно поціновувати своїх талановитих синів і дочок, розкиданих світами.

Виставка побуває і в інших селах Кіцманського району. До речі, вони серйозно потерпіли від аварії на Чорнобильській АЕС. А це лихо свого часу геніально передбачив Василь Курилик. Його «Атомна мадонна» — то засторога людству — обережно поводитися з «мирною енергією».

На жаль, цієї роботи, як і малюнків, виконаних на буковинський землі, чомусь немає в ретроспективній експозиції.

Чернівецька область.

Усміхніться!

— Не в тому річ, що ти мене не любиш,
А в тому річ, що я тебе не можу розлюбити.

Мал. Олега ЗАВАДСЬКОГО (м. Рівне).

Віталій МАКСЮТЕНКО, «Голос України»

Відсуньтесь подалі від вікна

Це далеко не зайва порада для пасажирів приміських поїздів, які прямують повз село Верхня Сироватка Сумського району. Віднедавна школярі розважаються так: б'ють камінцями шибки у вагонах. Нещодавно прицілений обстріл, що його влаштували троє підлітків, мало не закінчився трагедією. Було тяжко травмовано жінку. Юних хуліганів, які встигли розтрощити чотири шибки, впіймали на гарячому. Чи ж допоможе суворе покарання батьків бешкетників утамувати небезпечне «хобі»?

Сумська область.

Віктор БРАНИЦЬКИЙ, «Голос України»

ГРА ЙШЛА В ОДНІ ВОРОТА

Спорт

Ось уже вдруге протягом нинішньої весни міжнародна ліга кікбоксингу «Славутич» (президент Богдан Губський) дарує прихильникам східних єдиноборств у столиці нашої держави яскраве видовище.

Цього разу на арені Київського державного цирку пройшов матч «Славутич» (Украина) — збірна Португалії. І не просто матч, а справжнє свято з двома титульними боями. А чемпіонські пояси до Києва привіз особисто президент європейського відділення ISKA пан Вілл Рейвен з Нідерландів, який дуже симпатизує українській кікбоксерській лізі «Славутич».

Порожніх місць у залі не було, хоча квиток коштував немало — мільйон карбованців. Але свічку світити було не шкода: кікбоксинг, особливо у виконанні господарів, був найвищого класу. Відкрили матч спортсмени у ваговій категорії 55 кг. 21-річний Олександр Мягких уже в першому раунді послав у нокаут старшого від себе на п'ять років Антоніо Мела, який проводив 28-й бій на професіональному ринзі і в 23-ох святкував перемоги. Та київський цирк став для португальця нещасливим.

Потім глядачі побачили ще два рейтингових поєдинки. Чемпіон світу серед любителів, киянин Віктор Аксютін (вагова категорія 63,5 кг) мав чимало клопоту з 20- річним англьцем, а нині громадянином Португалії, чемпіоном цієї країни серед професіоналів Жозе Антоніо. Однак у підсумку українець святкував перемогу.

Громом оплесків і радісними вигуками зустріли кияни свого улюбленця, чемпіона Європи серед професіоналів ISKA Віктора Дорошенка (81,4 кг). Віктор повернувся на ринг після дворічної перерви. Майже всі сім раундів протримався на рингу фізично міцний 22-річний чемпіон Португалії Пауло Ногуейра, відомий нокаутер. Але буквально на останніх секундах бою він таки наразився на нокаутуючий удар Дорошенка.

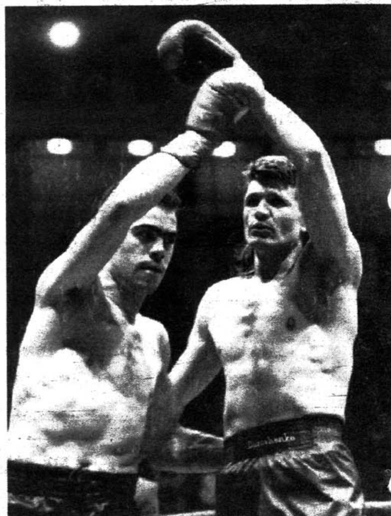
До п'ятого раунду чинив більш-менш пристойний опір володар Інтерконтинентального титулу ISKA Олегові Пащенку («Славутич») чемпіон світу WKC і чемпіон Європи ISKA Фернандо Фернандес. Спершу він «скуштував» два нокдауни, а в шостому раунді українець уклав суперника на підлогу. Красива перемога! Взагалі Пащенко, судячи з усього, перебуває нині в розквіті сил і чудовій формі. Тому цілком заслужено отримав з рук пана Вілла Рейвена пояс чемпіона Європи ISKA. Наші поздоровлення і його тренеру Володимирові Богатиренку.

Ще один чемпіонський пояс цей пан вручив і мінчанину Дмитрові Пясецькому (69 кг), який успішно провів бій за звання чемпіона Європи ISKA з тайського боксу (лау- тай). Його суперником був Рауль Лемос (другий номер європейського рейтингу).

Отже, «Славутич» (Україна) переміг збірну Португалії, як кажуть, в одну хвіртку — 5:0!

Виступив у цирку і знаменитий англієць майстер Скен. Він стрибав, кидав суперника, вибивав з його рук ножі, ходив босим по битому склу. Цей видатний фахівець із Манчестера цілком заслужено заполонив серця киян, особливо представниць слабкої статі.

Свято вийшло на славу, і велика подяка за це лізі «Славутич».

На знімку: Пауло Ногуейра вітає свого суперника Віктора Дорошенка (праворуч).

Фото Миколи БОЧКА.

Новини футболу

Першість країни. Перша ліга. 31 тур. «Дніпро» — «Нафтовик». 2:0. Асташов, 32 (1:0), Борисенко, 80 (2:0). **«Динамо-2» — СБТС.** 1:0. Грицина, 61, з пенальті (1:0). **«Карпати» — «Норд-АМ-Поділля».** 3:0. Попович, 42 (1:0), Карібов, 44, з пенальті (2:0), Бако, 79 (3:0). **«Закарпаття» — «Кристал».** 3:0. Гундей, 10 (1:0), Замрій, 64 (2:0), Шунта, 85 (3:0). **СК «Одеса» — «Десна».** 3:1. Головачук, 59 (1:0), Головацький, 70 (2:0), Четверик, 88 (2:1), Мельниченко, 90 (3:1). **«Артанія» — «Хімік» (Житомир). 0:0. «Сталь» — «Хімік»** (Северодонецьк). 1:0. Плохотін,35 (1:0). **«Скала» — «Поліграфтехніка».** 1:1. Івахнюк, 9 (1:0), Оголюк, 82 (1:1). **«Прикарпаття» — «Ворскла».** 4:1. Ковалюк, 4(1:0), Турянський, 16(2:0), Турянський, 23 (3:0), Зайченко, 36 з пенальті (3:1), Іричук, 53 (4:1).

Як відомо, 25 травня в Києві в товариському матчі зустрінуться національні збірні України та Білорусі.Початок зустрічі о 19.00. А о 17.00 в залі засідань Мінмолодспорту (другий поверх) почнеться прес-конференція, на якій буде представлено генерального спонсора збірної України — фірму «Нордекс».

ГОЛОС УКРАЇНИ

Засновник — Верховна Рада України.
Видавець — Президія Верховної Ради України.
252019, м. Київ-19, вул. М. Грушевського, 5.
Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Головний редактор С. ПРАВДЕНКО.
Редколегія: О. БІЛИК (заст. головного редактора), Л. БРОВЧЕНКО (в.о. заст. головного редактора), А. ГОРЛОВ (перший заст. головного редактора), І. ГРУШКО, В. КРАСНОДЕМСЬКИЙ, С. ПИСАРЕНКО, Б. СИДОРЕНКО (заст. головного редактора), А. СОЛОНСЬКИЙ, В. СУДДЯ (заст. головного редактора).

Адреса редакції: 252047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.

♦ ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 441-88-23; телефакс — 224-72-54; відділ реклами — 441-89-34, 441-89-44.
♦ Рукописів не повертаємо.
♦ Листування з читачами — тільки на сторінках газети.

Свідоцтво про реєстрацію періодичного друкованого видання — КП № 1 від 18.09.1990 р.

♦ За зміст та достовірність інформації у рекламних публікаціях відповідальність несе рекламодавець. ♦ Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій. ♦ За точність викладених фактів відповідальність несе автор.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами.
Індекс 60955.
Тираж 325044.

Комбінат друку видавництва «Преса України». 252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50.
1 2 3 4 5 6 7 8 9 0
Зам. 0311094.

Газету набрано і зверстано в комп'ютерному центрі «Голосу України».